

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 koron.
Egy hónap 2 koron.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 koron.
Egy hónap 3 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyezer 20 fill.
minden következőtől 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Vasárnap, szeptember 26.

Ujra előrenyomulunk a Styr mentén.

— Bombázzuk Belgrádot és a környékét. —

Budapest, szeptember 25. (Hivatalos.)

Orosz hadszíntér:

Északkeleten a helyzet változatlan. Kelet-Galiciában nem volt jelentősebb esemény. Az ellenség wolhyniai harcvonala ellen újra gyakran rendkívül heves támadások egész sorát intézte, amelyek folyamán egyes helyeken behatolt lövészárkainkba, de mindenütt véresen visszavertük. Az oroszok nagy veszteségeket szenvedtek. Az Ikwa harcvonalon tegnapelőtt és tegnap husz tisztet és mintegy négyezer főnyi legénységet elfogtunk.

A Styr alsó folyásánál az erdő- és mocsárövezetben előnyomuló osztrák-magyar lovasság ismét több makacsul védett községet ragadott el az ellenségtől. Litvánában csapataink Kraszín vidékéig nyomultak előre.

Olasz hadszíntér:

A tiroli nyugati harcvonalon tüzérségünk most az Ortler-szakaszon is megkezdte a tüzelést. Egy olasz csapat, amely a Cadeh völgyében nyomult elő, St. Katharináig menekült, egy másikat elűztünk a Königspitzlől nyugatra levő hadállásainkból. Csapatunk a felső Daone völgyétől keletre a Cinalatolát megtisztították az ellenségtől. A Dobmit harcvonalon ezen vállalkozásra önként jelentkező alpinieknek a Col del Boisen levő hadállás ellen intézett támadása alpinieknek nagy veszteségeivel biusult meg. Karinthiai és tengeremelléki határterületen nincs jelentősebb esemény. Ronchitól nyugatra egy ellenséges kötött léggömb robbanás következtében elpusztult.

Délkeleti hadszíntér:

Tüzérségünk Belgrád körül levő vonatostagokra és a Topesider magaslaton levő ellenséges gyalogságra eredményesen tüzelt. Egyébként helyzet délkeleten változatlan maradt. Hőter altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Általános ellenséges támadás a nyugati fronton.

Előrenyomulnak a németek az északi harctéren.

Berlin, szeptember 25. (Hivatalos.)
A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Az egész arcvonalon a tengertől a Vogézekig erősödött az ellenség tüzelése és Yperntől keletre, a Labasse-csatorna és Arras között, valamint a Champagneban Pronestől az Argonnokig a legnagyobb hevességig fokozódott. A részben ötven óras, igen erős tüzérségi előkészítés után várt támadások megkezdődtek. Az angolok az yperni és wulezi vasutak között és Wonines irányában ma reggel előrenyomultak. Támadásukat, és pedig az északi szárnyon csak állásaink előtt es állásainkban vívott közelharc után, már visszavertük. Ezenkívül az Argonnoktól északkeletre és délkeletre és a labassei csatornától északra is támadnak. Eköz-

ben gázok és bűzbombák használatával próbálkoznak. Amint utóbb megtudtuk, a franciák szeptember 23-án este Schudvernál behatoltak széllelt árkainkba, ahonnan azonban csapatunk nyomban ismét kiverték őket. Tegnap Souchez mellett és Neuville-től kétoldalt ismét visszavertük az ellenséget. A Champagneban Prosmestől, az Argonnokig intéztek a franciák támadásokat, amelyeket a legtöbb helyen vissza utasítottunk. Ezen támadásokat részben már erős tüzérségünk megghusította, részben pedig csak néhány lépésnyire akadályaink előtt gyalogságaink és géppuskáink tüzeben omlottak össze. Az ellenség vissza özönlő tömegei az igen heves tüzérségi és géppuska tűzben igen jelentékeny veszteségeket szenvedtek. Az arc-

vonat egyes pontján a közelharc még folyamatban van. A franciák gyenge előretörése Besauge la Grande felé, Luneviletől északra eredmény nélkül maradt.

Keleti hadszíntér:

Hindenburg tábornagy hadserege.

Lenevandától délnyugatra, továbbé Wikeinél és Rabunál visszavertük az oroszok támadását. Solytól délre arcvonal-támadásainkat folytattuk. Az oroszok előrenyomulásunknak a Smorgontól—Wischene vonal és a Berezinától nyugatra Dihattitschyig (a Berezinanak a Nyemenbe való torkolása mellett) húzódó általános vonalon még ellen állottak. Friedrichstadtnál német repülő lelőtt egy orosz repülőgépet.

Lipót bajor herceg tábornagy hadserege.

Korelitschidtól északra oroszok makacsul védekeztek. Csapatunk rohammal bevették Negnividschi városát. Nowogrodektől északkeletre támadásunk a Szara nyugati partján előrehaladt. Néhány száz orosz elfogtunk. Nedwayschutól nyugatra és tovább délre Lijkgig elértük a Szarat.

Mackensen tábornagy hadserege-nél, valamint a délkeleti hadszíntéren a helyzet nem változott. Legfelsőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Aláírták a bolgár-török megegyezést.

Szófia. A félhivatalos Narodni Prava közli: A török-bolgár megegyezés alapján Törökország részéről Bulgáriának átengedett területekre vonatkozó jegyzőkönyvet a török-bolgár kiküldöttek, akik Dimotikában találkoztak, ma irták alá.

A monarchia válasza az Unió jegyzékére.

Bécs. Burián báró külügyminiszter ma átadta az Unió nagykövetének válaszukat az Egyesült Államok jegyzékére. Az Unió szándékait, dacára a leg gondosabb mérlegelésnek, alkalmatlannak találja elfoglalt álláspontunk feladására a jegyzék, mert nem felel meg magyarázata a hágai konvenciónak.

Falu és város.

Arad, szeptember 25.

Mint az égő színházban, vagy a sülyedő hajón, olyan könyörtelen tülekedés és taszigálódás van most az élelmiszerdrágaság hullámai elől való menekülésben. Az emberek között elveszett a szolidaritás, a jó izlés, a regard és mindenek készek keresztültaposni, hogy hat krajcárért kapjanak egy tojást.

Különösen ilyen belátás nélkül való verseny van most a falu és a város között. A falu, az elmaradt falu, most boldog. Mindazért, amiben a város mögött van — és a minek most a város se tud nagyon örülni, — a színházért, a moziért, az aszfaltért, a kávéházért és egyébért, a minek kultura és kényelem a neve, most kárpótlást kap abban, hogy neki van baromfia, tojása, élelmiszere, a városnak meg nincsen. És most már a falu önzése nemcsak abban nyilatkozik meg, hogy mindezeket a dolgokat igyekeznek minél drágábban eladni a városnak, hanem abban, hogy már be se engedi a városba. A drágaságnak ez a szertelen növekedése annak a törvénybe nem foglalt, írásba nem formált és mégis létező és mind jobban érezhető kivételi tilalomnak következménye, amellyel a vidék és a falu a város elől elzárkózik. Az önző falu elfelejti, hogy máskor milyen jó volt részére a város, amely a fölöslegét átvette, a város, amely drága pótlóval fizette meg mindazokat a szórakozásokat és örömeiket, a melyekben a beránduló falusiak is kivehették a részüket. Most a falu az ur s mintha csak vissza akarná adni azt a kicsinylést, lenézést, gúnyt és kifigurázást, amellyel jobb időkben a léha városiak csipdesték.

A városban csinálnak bizottságokat és hatósági intézményeket a drágaság ellen, pedig ezeket a faluban kellene megcsinálni. A városnak minden ilyen intézménye és intézkedése csak egygyel több konkurrens és egygyel több árfejhajtó azok sorában, a kik a falunak élelmi cikkeire pályáznak. Amit nemcsak az exportőrök vesznek, hanem a város is, annak mindjárt nagyobb az ára.

Ha a dolgokat nem a szűk körre szabott helyi érdekek kormányoznák, hanem az a nézőpont, hogy mindenkin minél nagyobb mértékben segítsenek, minél kevesebb és minél kisebb legyen a nyomoruság, akkor a hatósági szervezkedésnek a falun kellene kezdődnie. A falu szájától nem akarja senki se elvenni azt, a mit nekik a tyukok oly bőkezűen tojnak és a mit a kert olyan dusan ad. Hanem a fölöslegre rá kellene tenni a hatóságnak a kezét, a vidék hatósága vegye át természetesen, nem árlicitálással, hanem megszabott árak mellett és kényszerrel a fölösleget és adja át a város hatóságának. Ez aztán megadná a létjogot a város közéletének. Mert az, ha a városi közéletet olyan üzletekbe ugratják, mint a minő a szerencsétlen aradi tojásvásárlás volt,

az nemcsak ront a helyzetén, de erőkölestelen is. Miféle fogalma lehet a legkisebb embereknek az igazságról, ha a rendőrség az egyik napon megbírságolja azt a kofát, aki hat krajcárnál drágábban adja el a tojást és másnap a tanács maga vesz tiz krajcárért. Az „urak“ tehát (a szegény nép mindig ilyen gyűjtő fogalom alá veszi a hatóságokat) megbüntetik a szegény embert azért, amit maguk elkövetnek. Az meg egyenesen röstelleni való emléke lesz az élelmiszerdrágaság felejthetetlen korszakának, hogy a rendőr azért akarta megbírságolni a kofákat, mert azok tiz krajcárnál olcsóbban merték a tojást adni.

Aztán nemcsak a tojásban, de egyebekben is folyik a könyörtelen, mással nem törődő önvédelem, hogy a kinek módja van rá, falusi rokoná, ismerőse, protekciója, összeköttetése, az mégis megszerzi magának faluról az olcsóbb élelmet és megszabadul a hatósági segítség boldogításától. Mindennek meg kellene szűnni, és meg is szűnnék mihelyt felülről olyan rendelkezést bocsátának ki, hogy a falu mindazt, a mit maga nem fogyaszt, köteles megszabott áron a hatóság rendelkezésére adni, a hatóság pedig a városok közéletének ugyanolyan áron átadni. A mit megcsináltak nagyban a gabonával a Haditermék Részvénytársaság formájában, ugyanazt meg kellene szervezni. — gyorsan, igen gyorsan! — az egyéb, falun termelt élelmi cikkekben. Ezt annál inkább meg kellene csinálni, mert a városok közéletétől alig lehet kivánni, akármennyire szükséges, azt az eleven kereskedői érzéket, amellyel az exportőrökkel fölvehetnék a versenyt és a kínálkozó jó alkalmakat a tömeges és olcsó beszerzésekre fölhasználhatnák.

A város valami kongresszus-félre hívja össze a szomszéd vidékek hatóságait. Azon kellene megbeszélni és a kormány segítségével nyúlba ütni azokat a módokat, amelyekkel a falu a város segítségére legyen és a melyekkel a város ezt az igazi segítséget a legjobban felhasználja.

Harminchármasok orosz földön. Az északi harcúterán levő háziezred tisztjei isják az Aradi Közlönynek ezeket a sorokat: Szeptember 20. 1915. Tisztelt uraink, ha azt gondolják, hogy ez a háború oly veszedelmes, — akkor tévednek, — csak temperamentum kell hozzá és egy kis ideg. Ez nálunk most még meg van. Egy mély deakungban orosz 24 es gránátok kontrája mellett huzza Erdélyi Férenc (Tóni fia) a primet és mi meleg bor mellett saját zenekarunkkal akarjuk kiparizolni, ami ellen úgy sem lehet védekezni. Da azért megvalljuk: jobb otthon szerkeztetni. Üdvözlettel: Petz dr. orvos, Codarcza főhadnagy, Hoffmann János hadnagy, Némethy hadnagy, Kádas dr. kadett, Müller János kadett, Dencig kadett, Fischer Andor kapettasp.

Meleg ruhát

a harcosoknak!

*

A hádba vonuló értünk küzdő katonák meleg ruhákkal való ellátása újra napirendre került. Nem vonhatja ki magát a segélvadás síl senki. Ez a hazafias kötelesség. Dr. Múlek Lajosné, ki tavaly oly sikerrel végezte a gyűjtést, az alábbi felhívást kapta kézhez:

„Nagyságos Asszonyom!

Második éve már, hogy világháború van, hogy a hadak után hősök járnak. Édes hazánk hadereje nagy, nehéz harcokat vív s mint szürke acél folyam hompályog végig Európa harcterein. Távolságharcok, ágyudoraj és fegyvercsatóság között szöszöznek rohannak előre s küzdenek mint oroszok, mint hősök, mint magyarok Istennel imádozt királyért, szeretett hazáért-övéikért. Mind Hősök ök, mind férfiak!

A világháború hősokeket nevel. Nemesak a harctereken, de itthon is. A magyar társadalomban is. A nemzet küzdelme felemelte a lelkeket. A háború rettenetes pörölve kikalspálja a társadalomból a rideg önzést, a haszonlesést és részvétlenséget s mélyebb és igazabb érzésekre képesít. Mennyi szeretet áramlott ki most a sívekől! Megindult a felkarolás, a segélyezés, az ápolás, a harcosjótékonyok munkája. Itthon is küzdelem, a szeretet harca van. S a magyar társadalom teljes odaadással munkálkodik s mindenki megteszi kötelességét, ha a felsőleges király úgy akarja, ha a haza hívja itthon is abban, ami kinek-kinek osztályrészeül jutott. Itthon is vannak hőseink-honleányaink!

És szükség van erre Nagyságos Asszonyom! Dicsőséges haderők mindenütt győz s az eddig túl erős ellenség most futva menekül. De újabb ellenség közeledik. Nemsokára itt van: a tél dermesztő hidege, a tél minden kintja. Erős kegyetlen ellenség, melyet nem tud leküzdeni hőseink karja, fegyvere!

Ezért a hősi küzdelem sora most rajtunk, a társadalom itthon levő katonáin van. Nekünk lehet s kell ez új ellenséget legyőzni, harcos bajtársainkat a tél hidege, a tél fagy ellen megvédenünk! Vegyük fel hát a küzdelmet.

És én, mint az aradi helyőrségnek parancsnoka e küzdelemre készülve, lelkes bajtársat keresek — Nagyságos Asszonyomhoz jövök.

Tudom, tudjuk, hogy Nagyságos Asszonyom mennyiféle a háború első évében a helyőrség csapatának téli ruhával, melegítő s más szükségességekkel való felszerelésében. A hazaszerlethez fakadó jótékonyágnak és áldozat készségnek, a honfitársi szeretetnek igazi Nagyságos Asszonya volt. Dolgozott, munkálkodott, küzdött. Nemesak egyedül, de e nemes küzdelemre az aradi társadalomból egy egész tábort, hadsereget szervezett s vezette azt úgy oly eredménnyel, hogy én a harcos katonák sok ezer bajtársam nevében mondok hálás köszönetet Nagyságos Asszonyomnak és lelkes nőknak.

De mindjárt kérem is, hogy nemes és áldozatkész lelkével szervezze, vezesse a lelkes jótékonyági csapatot megint, hogy ismételtessen meg a múlt évi társadalmi mozgalmat — hádba vonuló katonáink téli felruházására. Ha a Nagyságos Asszony megkezdi s Aradnak társadalmi közremunkál, az eredmény — arról erősen meg vagyok győződve — bizonyos, a siker teljes lesz.

E meggyőződésben a magam részéről ígérem, hogy én és a helyőrség tisztikara mindig és mindenben segítségére állunk, hisz ha mindenféle ellenség előtt megakarjuk állani helyünket, ugy közös munkában, az imádozt királyért, a szeretett hazáért társadalmazva mindnyájunknak össze kell fogjunk s akkor elérjük a nagy célt, melyért küzdünk, harcolunk.

A magam s hős katonáim kérését Nagyságos Asszonyomnak szíves figyelmébe és jóindulatába ajánlva vagyok Nagyságos Asszonyomnak őszinte tisztelettel: Resch vezérőrnagy állomásparancsnok, Dr. Gidófalvy Béla törzsorvos kórházi parancsnok. Adakozzunk e fontos, emberbaráti hazafias célra; adományokat már most elfogad dr. Múlek Lajosné (Arad Salacz-utca 2. sz.)

Bulgáriának le kell számolnia Szerbiával.

— Pasics már szeretne túl lenni a verésen. — Négyszázezer ember a szerb hadsereg. —

— Távirati tudósítás. —

Frankfurt—Luganó—Szófia szept. 25.

Törődjék inkább a saját fejével . . .

Luganó. A Corriere jelenti Szófiából az ellenzéki pártvezérek kihallgatásáról: A vezérek tiltakoztak a németbarát politika ellen. Egyikük, Stambulinsky a királynak szemébe mondotta, hogy az oroszellenes politika a legsúlyosabb következményekkel járhat, sőt a király fejébe kerülhet. A király ironikus mosollyal válaszolta:

— Törődjék inkább a saját fejével!

Ezzel a trónörökösrel együtt faképnél hagyta a küldöttséget.

Genf. A négyesszövetség sajtója, amely eddig hízog jelzőkkel írt Bulgáriáról, most egyszerre frontot változtatott és Ferdinánd királyt cseleszövő kóburginak, Radoszlavow miniszterelnököt vakmerő hazardjátékosnak, a bolgár hadsereget pedig csőcseléknek nevezi.

Bulgáriának meg kell támadnia Szerbiát.

Szófia. Angeloff, a Kambana katonai munkatársa, neves bolgár publicista egy röpiratot adott ki „A Morava és a Bisztrica felé” címmel. A füzetben a megalapozandó Nagy-Bulgária jövődő határait jelöli meg, majd határozottan arra szólítja fel a kormányt, hogy minél előbb lépjen a tettek terére és teljesítse Bulgária régi vágyait. Bulgária lángol attól a vágyakozástól, hogy testvéreinek területét az anyaországhoz csatolják. A támadás ideje érkezett. Nagyon közel van az az idő, amikor Bulgária derék hadserege, az ellenség vérebe mártott kardjának hegyével fogja megjelölni a jövődő bolgár birodalom határvonalát.

Oroszország ma nem számít — írja Angeloff. — Oroszország létezése ma már csak annyit jelent, hogy valaha volt egy ilyen nevű katonai hatalom, de most már nincs. Nekünk bolgároknak meg kell támadnunk Szerbiát és segitenünk kell úgy a balkáni államoknak, mint azoknak a nagyhatalomoknak, akik az igazság nevében és érdekében küzdenek, hogy a helyzetet tisztázzuk és a jövődő haladásának biztos alapjait megvevessük. Szerbiával okvetlenül le kell számolnunk még a tél beálta előtt. Nincs veszíteni való időnk.

Egész Bulgáriában nagy feltűnést keltett Angeloff röpirata, amelyről a sajtó megállapítja, hogy a bolgár nemzet érzéseit tükrözi vissza.

Erélyes bolgár hang Szerbiához.

Bécs. A Neue Freie Presse szótiai tudósítója beszélgetést folytatott egy miniszterrel, aki kijelentette, hogy Szerbia arroganciájának, melyet Bulgáriával szemben tanúsít, véget kell

vetni. A mai helyzetben a fegyveres semlegesség az egyetlen eszköz a bolgár életérdekek megóvására és balkáni presztizsük tentartására. A bolgár hadsereg mozgósításának célja, hogy a bolgár kormány erélyes nyomatékot adhasson szavának és elejét vegye a további huzás-halasztásnak. A fegyveres semlegesség még nem jelenti a Szerbiának való azonnali hadüzenetet. A háboru kikerülhető, ha Szerbia nekünk azonnal legalább Makedonia nem vitás zónáját átengedi. Szerbia további nyakassága kényszeríteni fog bennünket, hogy úgy cselekedjünk, ahogyan minden más állam cselekedne, amely eredménytelenül próbálkozott meg minden békés eszközzel. Bulgária fegyveres összeütközése esetén a szerb kormányt terhelné a teletősség, hogy mindkét hadviselő csoporthoz tartozó valamennyi nagyhatalom részéről elismert követeléseinket visszautasította.

Magyarországi bolgárok bevonulása.

Budapest. A budapesti bolgár főkonzul ma hivatalosan következőket teszi közvé: A Magyarországon tartózkodó összes bolgár hadkötelesek és tartalékosok, a besorozott újoncok és azok, akik még nem szolgáltak, 18 évestől 46 évesig, továbbá azok a Magyarországon tartózkodó makedon bolgárok, akik a makedon—odrinidrinápolyi önkéntes honvédség kötelékében szolgáltak, nemkülönbön azok a makedon bolgárok, akik egyáltalában nem voltak katonák, szintén 18 évestől 46 évig szeptember 21-től számítandó tíz napon belül okvetlenül tartoznak jelentkezni ezredeiknél, illetve illetékes hatóságaiknál. Mindez a legrovidebb időn belül jelentkezzenek uttleveleikért a budapesti bolgár főkonzulátuson, hogy késedelem nélkül utra kelhessenek.

Pasics elkészült a megveretésre.

Bukarest. Pasics miniszterelnök fogadta Nisben a Journal des Balkans tudósítóját, Rubin Sándort, aki egyben az Indépendance Rou-

Milyen erős a szerb hadsereg?

— Adatok és számok. —

Frankfurt. A Frankfurter Zeitung katonai munkatársa írja: Szerbia az általános harc-téri helyzetből már hosszú idő óta a legnagyobb hasznot hústa. Ausztria-Magyarország, hogy visszaverhesse az északi határan betört orosz inváziót, legnagyobb erejével az orosz harc-térre volt kénytelen menni. Ez a hosszú esőnd még a múlt év decembereben kezdődött és csak most szakadt meg azokkal az ágyudörgésekkel, melyek a Duna és a Száva in-nenső partjáról fölhangzóttak. Ez idő alatt Szerbia pótolhatta veszteségeit és kihever-hette az epidémia-okozta nagy vérvesztésé- get is, valamint megerősíthette szávai és dunai irontját.

Természetes, hogy a Szerbia ellen meg-kezdett operációnk mértékéről és fejlődéséről nem lehetünk tájékozva, azonban az általános helyzetet Szerbiát illetően már most is megítél- hetjük. Nehogy az optimizmus vádjával ille- hessenek, kijelentjük, hogy mi nem becsüljük le a szerb haderőt. A szerb hadvezetőségnek magvan az az előnye, hogy az ország északi határát két olyan nagy akadály őrsi, mint a Száva és a Duna. Különösen a Duna több száz

metres szélességével igen nagy frontakadály, azonban a németek már a Visztulánál meg- mutatták, hogy haditechnikájuk legyőzi a leg- nagyobb nehézségeket is. Vízont a szerb had- vezetés sztratégiai nehézsége abban rejlik, hogy nem tudhatja előre, hogy a határ mely pontján történik a támadás, csapatait tehát erősen meg kell osztania, mert a Száva által alkotott határ 120 kilométer, a dunai határ pedig 200 kilo- méter hosszú. A szerb sztratégia másik nehé- zsége pedig az, hogy Bulgária bizonytalan maga- tartása miatt nagy csapatmégeket kell állan- dón a bolgár határon készenlében tartania.

Arni a szerb hadsereget illeti, elmondhat- juk, hogy a szerb katona vitéz, kitartó és nál- külsőjéhez szokott. Megmutatták ezt a török- országi és a második balkáni háboruban is, valamint az Ausztria-Magyarország ellen viselt háboru első szakában.

Hogya nem változtatták meg a szerb hadsereg szervezetét a háboru eleje óta, akkor megállapíthatjuk, hogy a szerb sorkatonaság ereje tíz gyalogsági hadosztályból áll. Minden divízióban tizenkét zászlóalj, tizenkét gép- fegyver-század, kilenc, négy egységből álló

maine szerkesztője is a a következőket mon- dota neki: — El vagyunk készülve minden lehető- ségre és bízunk benne, hogy közös törekvé- sünknek végre is sikere lesz. Egyébként min- denkinek teljesítenie kell kötelességét. Ha sze- rencsétlenségünkre legyőznének bennünket, a mit nem hiszek, nem mi lennénk az egye- dül legyőzöttek. Osztozunk majd Európa sor- sában, a melyet mégsem lehet megfojtani és a világból kiirtani. Ez után a sajtóságos vigasztalódás után eszébe jutott Pasicsnak, hogy román újság- íróval beszél a hogy Románia semleges állam. Sietett tehát megjegyezni, hogy a semlegesség igen hálátlan szerep, mert nem jár majd érte köszönet. A győztesek, akik között Pasics ezúttal természetesen a központi hatalmakat értette, azt fogják mondani, hogy nem a tá- madó kedv hiánya tette őket semlegesekké, hanem a veszedelemtől való félelem. Azok a semleges államok, amelyek mindvégig lábhoz tett fegyverrel állanak, nem nyerhetnek semmit. A legyőzött ellenség helyzete talán jobb, de mindenesetre becsületesebb, mint az ilyen semlegeseké.

Szerbia teljesítette a szövetségeseikkel szemben fennálló kötelességeit — mondotta továbbá Pasics — teljesítette úgy a harc-térre, a hol hőiesen harcolt, valamint a diplomácia területén is, a hol megadta a nagy szövetség- seiktől kívánt engedelményeket csak azért, hogy Bulgária belépjen a Balkán szövetségbe. Hogy Bulgária csakugyan megteszi-e? Ez megint más kérdés. Annyi bizonyos, hogy a balkán államok élénken tiltakoznak az északi ellen- ségnek Szerbia ellen indítandó állítólagos támadása ellen, a melynek az volna a célja, hogy Törökország segítségére siessenek. Ha ez megtörténne, semmiféle ellenséges had- sereg sem kelhetne át a Dunán, mert ezen a ponton állandó őrsképek vannak és francia repülőink megbecsülhetetlen szolgálatokat tes- zenek nekünk.

Pasics a feltétlen bizalom hangján a következő kijelentéssel fejezte be nyilat- kozatát: — A szerb hadsereg ujja alakult, el van látva lőszerrel, a hegyek országába való átke- lés pedig annyi nehézséggel jár, mint egy el- lenséges vár bevétele. Ehhez a feladathoz négyszázötvenezer embernél is nagyobb had- sereg volna szükséges. A németek honnan veezik ma ezt a nagy hadsereget?!

űteg, egy tréningosz és egy ezésszág-
ügyi század van. Ehhez járul még egy
lovasszázad is, mely szintén föl van sze-
relve ágyútegekkel, továbbá egy hidász-
század. A sorkatonasághoz lehet még számí-
tani hat tartalékos gyalogezredet. Az elsősz-
tályú népfelkelésbe 75 zászlóalj és 60 gépfegy-
ver-század számítható, amelyekből a háboruban
öt hadosztályt alakítanak. A második osztályú
népfelkelésből hatvan zászlóaljat lehet alakí-
tani. Mindent összevéve, a szerb hadsereg lét-
számát 300—350.000 főre lehet becsülni és
föltehető, hogy ha a szerbek már pótolták is
vesztéseiket, négyszáz ezer embernél többet
semmi esetre sem tudnak zászló alá vinni.

A szerb hadsereg, hír szerint, már rendbe-
hozta azokat a károkat, amelyeket augusztus-
tól decemberig vesztett fegyverben, municióban
és hadianyagban. A gyalogság 7 milliméteres
ismétlő Mauser-puskával van ellátva, azonban
valószínű, hogy a népfelkelés egy részét azok-
kal a 7,65 milliméteres ismétlő Mauser-puskák-
kal fegyverezték fel, melyeket a szerbek a
Balkán-háboruban a törököktől zsákmányoltak.
A szerb tábortűz fűzéség igen használható,
1907-es modellű 75 centiméteres ágyúkkal van
ellátva, tábortűzrakétái és hegyi lövegei pedig
a Schneider-Creusot-gyárból kerültek ki. A
népfelkelés tűzerőének egy része 1885-ös 80
milliméteres kaliberű régi ágyúkat használ.

Szerbia helyzete.

Szalóniki. A Szerbiából egyre nagyobb
számmal Szalónikába érkező menekülők elő-
adása szerint a szerb lakosság körében nagy a
csüggedés. Ezzel szemközt a hadsereg kedve
bizakodó. Hadianyagban nincs is hiány, mert
Anglia és Franciaország nagymennyiségű mu-
niciót s egyéb hadiszert szállított Szerbiába s
a megfogartozott legénység számát is fran-
ciákkal növelték. A tűzerőnél kizáróan fran-
cia legénység szolgált, mert a francia nehéz
ágyúkkal a szerbek bányai nem tudnak.

Az erődítési munkálatokat is francia mér-
nökök vezették s különös gondot fordítottak
Szerbia északkeleti sarkának megerősítésére,
hol nyolcszoros betonárok védi a határt. A
szerb hadsereg ma össze-vissza 240—250.000
főből áll, ezt is csak úgy érték el, hogy a
még lábadozó sebesülteket is újra behívták.
Tisztikarának veszteségeit azonban nem tudta
pótolni Szerbia, csak úgy, hogy a hadapród-
iakok felsőbb osztályának összes növendékeit
tisztékké nevezte ki s ezenfelül a különféle
legénység egy részét is tiszté léptette elő.

Nagyon fogyatékos a szerb hadsereg egész-
ségügyi felszerelése is. Orvosa alig van, mert
a tél és tavasz folyamán dühöngött tífuszjárvá-
nyának százhusz orvos is áldozatul esett, az
amerikai és helvét missziók pedig a nyár ele-
jén hazatértek, mert folytonos inzultusokban
volt részük. Hazatért az orosz misszió is, a
melyre most saját hazájában is nagy szükség
van, úgy, hogy kizárólag francia, angol és gör-
ög orvosok és ápolók állnak a szerb hadsereg
rendelkezésére.

Az új szerb-bolgár háború, amelynek
kitörését minden nap várják, arra indította G.
Freytag és Berndt bécsi kartográfiai intézetét,
hogy új kiadásban adja ki a kitűnőnek ismert
Freytag-térképek sorozatában Szerbia legújabb
térképét. A 70:100 centiméter nagyságu tér-
kép 1:600.000 arányban tünteti föl a balkáni
országot és postai küldéssel 160 koronáért sze-
rezhető meg. A térképen megtalálható egész
Szerbián kívül Montenegró, továbbá Magyar-
ország, Bosznia, Albánia, Görögország, Bulgária
és Románia egy jelentős része (Észak-Szera-
jevo-Cattaro-Durazzo, Szalóniki-Szofia közti te-
rület van meg a térképen). A hat szinben
nyomatott térképen minden helynév olvasha-
tóan, szembeütően megtalálható és mint ki-
tűnő tájékoztatót ajánlhatjuk olvasóink figyel-
mébe. A térkép minden könyvkereskedésben
kapható és bélyegek beküldése ellenében a ki-
adótól is megrendelhető.

Románia és Görögország nem lépnek ki a semlegességből.

(Görögország mozgósított. — Az entente diplomáciai főhadiszállása Athén és Bukarest.)

— Az Aradi Közlöny bécsi tudósítójától. —

Bécs, szeptember 26.

Görögország és Románia a válsz- uton.

Bécs. Beavatott diplomatától értesül az
Aradi Közlöny bécsi tudósítója a követke-
zőkről:

A londoni és párisi, pétervári és római
jelentések egyértelműleg elárulják azt az izgal-
mat, amelyet Bulgária mozgósítása támasztott.
Diplomáciai harcokban sokkal nehezebb mes-
teri visszavonulásról beszélni, mint a várak
elesténél, vagy területek feladásánál. A négyes-
szövetség még most sem akarja megkezdni a
visszavonulást, hanem minden lehetőséget és lehe-
tetlent megkísérel, hogy Bulgáriát, amely be-
jelentette fegyveres semlegességét, az utolsó
percben a maga részére hódíthassa.

Az entente semmit sem adhat Bulgáriának,
miután Szerbia nem szándékszik önként ki-
üriteni és átengedni Makedóniát, Bulgária pe-
dig egyáltalán nem akarja szerb kézből aján-
dék gyanánt elfogadni, miután tisztában van
azzal, hogy ezt a kérdést nem lehet végleg
megoldani az erőviszonyok tisztázása és a
félreértések és illúziók teljes eloszlatása nél-
kül. Görögországgal sem rendelkezik a négyes-
szövetség, miután sem a király, sem a görög
nép nem akarja meghajtani a fejt az entente
parancsai előtt. Az a torv, hogy a négyes-
szövetség csapatai szállják meg Makedóniát, olyan
átlátszó csalás, olyan goromba hiba volt, hogy
mindenkinél vissza kellett riadni tőle.

Az entente nem fogja megváltoztatni
Bulgária elhatározását. A Törökországgal
való meggyezés olyan lényes eredmény volt,
amilyenre alig van példa. Bulgária háromezer
kilométernyi termékeny földhöz jutott, termé-
szetes határt kapott, közvetlen vasútja van a
fővárostól a tengerig és emellett a legkötényebb
viszony áll fenn Törökországgal.

Az akták itt le vannak zárva, épp ezért
valószínű, hogy az entente diplomáciai fő-
hadiszállását Athénbe vagy Bukarestbe
tessék át, hogy ott tovább vizsgálja a kedélyeket.
Nem valószínű azonban, hogy Románia a világ-
háború mai állása mellett csatlakozni fog az
ententehez. A román föld be van szorítva
Oroszország és a monarchia közé és a Balkán-
államok is szűkítik a gyűrűt. Romániának
nincs köze a többi balkán néphez, sem nyelv,
sem faj dolgában. Épp ezért fanasztikus haj-
lamok és feltételek nincsenek helyén, sőt csak
ártanak, amint hogy Romániának eddig is nagy
gazdasági károkat okozott a nacionalista párt
rajongása a pánszláv eszméért.

Minden valószínűség szerint Romániát
létfeltételei a központi hatalmak érdek-
körében fogják megtartani. Görögország
a beérkezett hírek szerint, megette a szüksé-
ges előkészületeket, mozgósított, hogy min-
den eshetőséggel szembeszállhasson. (A görög
mozgósítás elrendelését az Aradi Közlöny ma
reggeli számában már kilátásba helyezte. A
szerk.) Ennek ellenére Berlinben valószínűnek
tartják, hogy Románia és Görögország
nem fog kilépni semlegességéből, noha
az entente ebben az irányban is minden lehe-
tőt megkísérel. A legközelebbi napok bizonyára
izgalommal és feszültséggel lesznek telítve.

a központi hatalmaknak azonban sem-
mitől sincs tartani valójuk.

Görögország is mozgósított.

Athén. Az Athéni Távirati Ügy-
nökség jelenti szeptember 22-iki kelet-
tel: Miután Bulgária tegnap éjjel 12
órákor 28 korosztályt mozgósított, Gö-
rögország hasonló intézkedést fog tenni.

Athén. A görög király aláírta az
általános mozgósítási parancsot. Husz
korosztályt mozgósítottak. Venizelosz
miniszterelnök négy óra hosszat
tartó kihallgatáson volt a királynál,
a kinek megmagyarázta, hogy Bul-
gária magatartására az egyetlen vá-
lasz a mozgósítás elrendelése. A ki-
rály hozzájárult a miniszterelnök elő-
terjesztéséhez és elrendelte a mozgó-
sítást mint védelmi intézkedést. Ve-
nizelosz távozása után Danglis had-
ügyminiszter ment kihallgatásra. A
husz korosztály közül négy már fegy-
verben van.

Rotterdam. Ma megjelent Grey angol
külgügyminiszternél Görögország, Románia és
Szerbia követe. A görög követ közölte a kül-
ügyminiszterrel, hogy táviratot kapott kormá-
nyától, mely szerint Görögországban a bolgár
mozgósítással szemben elővigyázati intézkedé-
sül mozgósították a hadsereget és a hadiflottát.
Közölte továbbá azt is, hogy a görög hadse-
reg felszerelése a legutóbbi háború óta ja-
vult és a görög katonaság most erősebb, mint
volt.

Az entente óriási erőfeszítéseit Athénben.

Hága. Konstantin király tegnap
órak hosszat tanácskozott Venizelosz-
szal és a vezérkarral. Azután minisz-
tertanács következett, amelynek lefo-
lyásáról nincs hír. Az entente diplo-
matái nagy tevékenységet fejtenek ki,
Oroszország, Franciaország és Anglia
követei több ízben is értekeztek Veni-
zeloszszal.

Bukaresti hangulat.

Bukarest. A L'Independanța Roumaine hi-
vatalosan nyilatkozik a bolgár mozgósításról.
Követeli a románok nyugalmát és egyet-
értését tiltakozik a nép félrevezetésére szolgáló
kitalált tendenciózus hírek ellen.

Bukarest. Tegnap éjjel körülbelül hatvan
diák tüntetett a központi hatalmak ellen. Az
Seara szerkesztőségének ablakait, a német is-
kola ablakait betörték. A rendőrség több tün-
tetőt letartóztatott.

Tábort előfizetőink és olvasóink b. figyeimébe.

Miután tábort postautalványon az írás-
béli közlemény nincs megengedve, arra
kérjük azokat, akik a háborúból pénzt
küldenek, hogy egyidejűleg külön leve-
lező-lapon jelezzék, hogy az összeget
:: :: milyen célból küldötték :: ::

Aradi banktisztviselő a keletgalíciai harcokban.

(Orosz 18 centiméteres gránátok tüzeiben. — Kegyetlenkednek az oroszok.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 25.

Hehs Márton aradi banktisztviselő, aki még a háboru első hónapjaiban mint önkéntes, egyik tüzérezredhez vonult be, pár hónap előtt az északi harctérre került. Ezredével számtalan olasz támadás visszaverésében vett részt s itt a harctéren hamarosan zászlóssá nevezték ki. A napokban Hehs Márton levelet írt bátyjához Hehs Béla, az Aradi Ipar- és Népbank vezérigazgatójához. A levél, mely érdekes leírása az orosz front legutóbbi harcainak így szól:

Nagyon sok a Hehs és így csak felváltva, időközben írhatok nektek levelet. Most különösen nehéz a levélírás, mert miot az újságokból is tudhatjátok, e hó 6 a óta az állóharcból támadásba mentünk át és azóta a legváltozatosabb életet éljük. Most vagyunk benne csak igazán nyakig a háboruban. Folyó hó 7-én hajnali öt órakor csak igazán kicsibe múlt, hogy én is áldozata nem lettem a gaz muszkájának, fáradtan, mély álomba merülve feküdtem Nastasov község egyik házában, amikor egymásután megisméllődő hatalmas detonációkra ébredtem. Kirobantam az udvarra, óriási fekete füst és malkerfelhők között láttam rohanni a katonákat az örület kifejezősével arukon. Alig hogy tudatára jöttem a helyzetnek, az orrom előtt 5 lépésnyire egy igen jól épült magas házba esett a 18 cm.-es orosz gránát a házat pozdorjává zuzta. Nem resteltem

bevallani, hogy mezitláb rohanva menthettem meg az életemet, mert 22 drb. nehéz löveg jött 10—20 lépésnyire arra a helyre, ahol én aludtam. Ha el nem rohanok, végem van, úgy mint azoknak a késedelmes káplár és két más katonának, akik ijedtükbe visszaszaladtak a házba.

Másnap a kozákok attakirozták meg a Batterienkat, megmenekültünk 1 halott és három sebesült árán. Tegnapelőtt a muszkák sáskamódjára jöttek előre az előttünk levő magaslatra, gépfegyverrel lötték a Batteriet, de egy pár jól sikerült „Vortempierie” azonnal elnémitotta őket. Az ütközetekben élvezetet találunk, mert rendkívül látványos és izgalmas. Vitézségi érmet is kaptam, bár még csak bronzból van. Az időjárás nyuz bennünket. Két és fél hónap után ma vagyunk egy félig felgyújtott majorba először fedél alatt Szokolniki községben. Rettegős szélcs, esős, hűvös idő van, átjárja a esontokat, ha ma kint kellene lennünk, félig sírban lennénk. A muszkák visszavonulóban vannak Trembovka felé. Nem sokáig tartott a pünkösdi királyságuk; nagy veszteségeket okozva nekik visszaverük őket. Eddig megszántam, de most gyűlölem őket. Ebben a faluban az elfogott fegyvertelen katonáinkat százával koncolták fel. Gyuitogatnak, raboltak, gyilkolnak. Nappal lövünk estig éjjel marsolunk előre új állásba.

Eladja a város a tűzifáját a közönségnek.

(Négyszáznegyven kályhát rendelt a közgyűlés. — Hat százalék a list maximális árán tul.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 25.

Teljes részvétlenség mellett intézte el ma Arad törvényhatósági közgyűlése a tárgysorozatáról kitűzött kérdéseket. A rendkívüli közgyűlések, úgy látszik, tetszenek a tanácsnak, mert úgy szólván in kamera karitatis intézhetők el a legfontosabb ügyek, amelyek talán nagyobb érdeklődés mellett egy kissé keményebb munkát adtak volna. Negyedik közgyűlést tartotta egy hónap leforgása alatt a törvényhatóság és ha jól megy, még egyszer lesz szerezése, mielőtt a szüretre kiutazának kéjlelajkaikba az aradi polgárság rep. ezen társai.

Természetes, hogy ma is ment minden, mint a karikacsapás. Múlek Lajos dr. egészségét se is vallotta, hogy nem is csodálkozik már benne, mert ha a tanácsnak egy ötlete támad, akkor ezt egy-kettőre keresztül is hajszolja és azoknak, akik a város ügyeivel komolyan és behatódiban akarnak foglalkozni, nincs alkalmuk, hogy ezt megtegyék. Ilyen ötlet volt a szénfűtés inaugurálása és négyszáznegyven kályha beszerzése. Még nincs tiszta napja, hogy Vannu Gyula tanácsnok egy tizen felvetette és azonnal meghallgatásra talált, noha Kisényi János főszámvadó három esztendő óta minden költségvetési tárgyaláskor megtette előterjesztését, de senki sem hallgatott rá, pedig három év előtt a kályhákat is olcsóbban lehetett volna megszerezni. Voltak is szénfűtéses kályhái már a városnak ez előtt tiz esztendő-

vel. Az iskolákban kokszkályhával melegítettek, de oly sok baj volt velük, hogy ki kellett szótat dobni. Ma, mint nyugati vívmányt üdvözölte újból a közgyűlés, a világ leginkonzekvensabb testülete, amely a tanácskozás végén néha honlokegyenesen ellenkező határozatokat szokott hozni, mint az elején.

A közgyűlés tehát elhatározta, hogy áttér a szénfűtésre és Dorta Testvérek cégtől 309, az Andrányi Károly és fia cégtől pedig százhat-ezer korona árban és a Kneffel Károly és fia cégtől rendel 70 waggon magyar szén és negyven waggon gázgyári kokszt. Múlek dr. erősen ostromozta a tanács üzletszerű gazdálkodását és figyelmeztette a közgyűlést arra, hogy a közönség joggal vádolhatja a közgyűlést megfontolatlanossággal. Hogy mennyire nincs érzeke a közgyűlésnek a város nagy érdekei iránt, mutatja, hogy alig van egy pár ember a közgyűlésen.

Azonban minden érv hiábavaló volt, a közgyűlés a tanács javaslatát fogadta el. Egyetlen egy jót még is fel kell jegyeznünk a törvényhatóságról. Kimondotta, hogy a felezbaduló tűzifát a város önköltségen adja el a közönségnek.

Ezzel a határozattal elvette a fájó élel annak a földművelésügyi miniszteri leiratnak, a mellyel megtagadta az olcsó tűzifát a városól.

A listelosztás módját is bejelentette a tanács a közgyűlésnek és e szerint nyolc nary kereskedő veszi át a listet a malmoktól. Egy percenket kapnak a közvetítésért, míg a kis-kereskedő öt százalékot vehet a maximális árán felül.

Miután a közgyűlés elhatározta, hogy a teherforgalmi vállalatot átalakítja gőzvontású üzemmé és bárbe vesz erre a célra két mozdonyt és hogy a lóvasut végállomása a Forray-utcánál legyen, a tanácskozás befejeződött.

Öngyilkos ezredorvos.

— A nagyváradi kórházak volt parancsnokának halála. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 25.

Schatz Jakab ezredorvos, a nagyváradi katonai kórházak volt parancsnoka, Temesvárott öngyilkossá lett és most a tragikus eset részleteiről tudósítunk Temesvárról hiteles forrásból eredő információk alapján a következőket írja:

Schatz Jakab dr. ezredorvos Nagyváradról történt elhelyezése szoros összefüggésben állott azzal a hatalmas hullámveréssel, amelyet a hirtelen felszínre pattant Strasser-féle élelmiszer-csalások ügye, a városnek ugy katonai, mint polgári társadalmaiban keltett. A megindult vizsgálat és magának Schatz Jakab dr. ezredorvosnak egyéni érdekei is ugy követelték, hogy a csapatkórház parancsnoki tisztétől felmentsék és Temesvárra helyezték, ahol az egyik ottani tartalék kórházban osztották be szolgálattételre.

Schatz Jakab dr., aki egyébként nagy kedélyhullámzású, ideges, lobbanékony természetű ember volt, még szenvedőbb lett a Strasser-féle ügy vizsgálatának izgalmai alatt és amikor Temesvárra helyezték, nem is titkolta nagyváradi bajtársai előtt, hogy a fölöttes katonai parancsnokságnak ebben a hirtelen rendelkezésében, bántó bizalmatlanságot lát.

Schatz Jakab dr. azonban nemcsak kiváló operateur volt, hanem tetőtől-talpig megalkuvást nem ismerő, stramm katona és így — amikor bizalmasan azt ajánlották neki, — hogy a háboru folytán reá háramlott óriási munkahalmaztól kimerült idegzetére tekintettel, kérje nyugdíjaztatását, Schatz Jakab dr. indignálódva utasította vissza ezt a baráti tanácsot és szinte bucsu nélkül, hirtelen távozott Nagyváradról.

Amikor már Temesvárott volt Schatz Jakab dr., csak ritkán hallatott hírt magáról, de amikor több ízben találkozott új otthonában váradi bajtársakkal, mindig keserűen panaszkodott afelől, hogy a Strasser-féle ügy vizsgálata oly sullyal nehezedik rá, hogy idegbaja napról napra rosszabbodik.

Egy nagyváradi ezredorvos barátjának, a kivel Szegeden jött össze, azt mondta:

— Már nem bírom tovább ezeket az izgalmakat... Erőszakkal a halálba kergetnek!...

Mindazok, akik a nagyváradi csapatkórházban együttműködtek Schatz Jakab dr.-ral, ismerve az ezredorvos egyéniségét, meg voltak róla győződve, hogy az ellenőrzés hiányának szolgálatai mulasztásán kívül nem terhelheti más és így igyekeztek, komor szándékáról, vigasztalva lebeszélni az ezredorvost, aki azonban mindennek ellenére is áldozatává lett bomló idegrendszerének.

Szerdáról esütörtökre virradó éjjelen történt, hogy Schatz Jakab dr. ezredorvos, a Vár-kerületben levő lakására a szokottnál, feltűnően korábban tért haza és éjjeltájban, az előszobában foglalataskodó tisztiszolga arra lett figyelmes, hogy a szobából, hörgés hallatszik.

Benyitott Schatz Jakab dr. szobájába, ahol az ezredorvos már eszméletlenül, hallótbalványan feküdt a pamlagon, mindkét kezének felvágott ereiből ömlött a vér és mellette a földön egy vadonatúj, éles borotva hevert.

A tisztiszolga első rémületében segítségért kiáltott, azután, amikor a házbeliek besiettek, orvosért szaladt és értesítette az öngyilkosságról a katonai parancsnokot.

Az előhívott orvosok hékötzték Schatz Jakab dr. életveszélyes sebeit és a csapatkórházba szállították, ahol nyomban megoperálták, azonban Schatz Jakab dr. — akinek kihallgatását megkísérelték — anélkül, hogy eszméletre tért volna és végzetes tettének okáról felvilágosítást adhatott volna, néhány órai haláltusa után kiszenvedett.

A vizsgálatra kiküldött katonai bizottság füzetes házkutatást tartott Schatz Jakab dr. lakásán, azonban mindössze egy ceruzával, kuszú vonalakkal, sebtében irt cédulát találtak, a melyen Schatz Jakab dr. kéri, hogy öngyilkosságáról értesítsék édes anyját, feltéve, hogy még él, vagy még felfalálható.

Enek az a magyarázata, hogy Schatz Jakab dr. ezredorvos lemberg szarmazásu, egy jómódu magánzó fia és özvegy édes anyja, aki közben elszegényedett és akit az ezredorvos a legmelegebb fiui szeretettel támogatott, most is Lembergben lakott.

Schatz Jakab dr. édes anyja az oroszok lemberg bevonulásakor Lembergben volt és valószínű, hogy a matrónát az oroszok elhurcolták magukkal.

A Schatz Jakab dr. ezredorvos tragikus haláláról értesített nagyvárad csapatkórház parancsnoksága tegnap délelőtt tisztí értekezletet tartott, amelyen a csapatkórház részvételnek kifejezése fölött tanácskoztak.

Szeged, Nagyvárad, Temesvár vezetőinek tanácskozása Aradon.

(Arad tanácsa élelmezési ankétra hívja a szomszéd megyéket és városokat. — Tizennégy fillérre szállítják le a tojás árát. — Juh hust árusít a város. — A jövő évi liszt biztosítása.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 25.

Tegnapelőtt is, de azelőtt is, valahányszor a közlelmezés nagy össze-visszaságából egy-egy kérdést aktualitásánál fogva tárgyalnia kellett az Aradi Közlönynek, nem mulasztotta el, hogy reá ne mutasson a bajok eredeti forrására. Arra a háborúra, amely a falu és a város között dúl és amelyben a kormány a maga hatalmi eszközeivel a falu mellé állott. Azt hangsúlyoztuk, hogy a városoknak össze kell fogniok és a kormánynak végre meg kell halania az egységes panaszkodást és a városok követelésére közbe kell lépniök. Ajánlottuk Varrassy Lajos polgármesternek, hogy a szomszédos törvényhatóságok vezetőivel lépjen érintkezésbe, hívja őket Aradra és beszéljék meg a közlelmezés sok ezer baját és testvéries megértéssel gondolkodjanak a viszonyok javításán, mert ami a termények mesterséges és indokolatlan drágítása terén tapasztalható, az a polgárság türelmét végzetes próbára teszi.

Az Aradi Közlöny proposícióját a tanács helyesléssel fogadta és ma tartott ülésében meg határozott, hogy Szeged, Nagyvárad és Temesvár városok, valamint Arad, Temes, Bihar és Csongrád, valamint Csanád vármegyék vezetőit, szakreferenseit és főkapitánvált Aradra meghívja és a szomszédos, ugyszólván egymásra utalt területek élelmezési mizériáinak javítására praktikus megoldásokat keres. Lehetőség, hogy valami olyan városok kartellje fog kialakulni, a mely könnyebben szerez be élelmicikkeket és a maga lakossága érdekében nagyobb sullyal lépnet fel ott, a hol kell.

Hogy mennyire szükséges a társörvényhatóságok őszinte megnyilatkozása, mi sem bizonyítja jobban, minthogy a Városok kongresszusa Aradhoz intézett leiratában arra kéri a tanácsot, hogy hozza tudomására, ha esetleg vannak konkrét adatai, mennyiben igaz, hogy a faluk előljáróságai, sőt a szolgabírák is megakadályozták az élelmiszer bevitelt a városokba. Arad város közlelmezési bizottságát már foglalkoztatta ez a kérdés. Greén Nándor főkapitány említette meg egyik ülésén, hogy vannak olyan adatai, amelyek azt a látszatot keltik, mintha a megyei hatóságok megakadályoznák az élelmiszer behozatalt. Aírt Arad és Temes vármegye alispánjaihoz és azt a választ kapta, hogy a vármegye ilyen intézkedéseket nem tett és utasítani fogják a főszolgabírákat, hogy ne akadályozzák meg a város ellátását. Konkrét adatokat nem lehet erre szerezni — mon-

dotta a főkapitány — mert ilyesmit nem adják ki írásban. A tanács is átír az említett megyékhez és kéri, hogy szüntessék meg alantás közegek részéről megnyilvánuló gáncsvetést, amely az ilyen vicinális kiviteli tilalmakban nyilvánul meg. Angel István dr. kijelentette, hogy ismer olyan közegei előljáróságot, amely azt is megtiltotta, hogy a szomszéd községbe vigyenek át eladásra élelmiszert.

Az igaz, hogy a legzsebb ankéttal és tervvel sem lehet jólatatni a polgárságot, de cselekedett a tanács ma olyasmit is, amit bizonyára megelégedéssel vesz tudomásul a közönség.

Amilyen jogos felháborodást keltett a tojás árának emelése, olyan mértékben felt bizonyára megnyugvást, hogy a tanács ma hozott határozatával a tojás árát tizennégy fillérben állapította meg. Ma délután már dobzó utján tudomására is adta a főkapitány a lakosságnak a változást és egyuttal tudomására adta azt is, hogy szigoruan megbünteti azt, aki ennél drágábban vásárol tojást. Mert, amilyen helytelen eljárás volt az, hogy egyes rendőrök, — akiket vagy nem oktattak ki kellően a maximális ákról, vagy pedig nem értették meg, hogy mit jelent az — megakadályozták a piaci árusokat abban, hogy husz fillérnél olcsóbban is adhassák a tojást, éppen olyan elítélendő a közönség indokolatlan és alaptalan félelme, amelytől hajtva maga verte fel a tojás árát. Volt rá igen sok eset az utóbbi napokban, hogy a vevők egymásra licitáltak és azt a tojást, amit 12 fillérért megkaphatott volna valaki, a másik 16—18 fillérért kapta ki a kofa kosarából. Ez a félelem elragadta a tanácsot is és ez sietett minden áron tojást biztosítani és az első felbuzdulásban husz fillért sem tartott soknak. A tanács mai ülésén maga a polgármester is beismerte, hogy elhamarkodták a dolgot és azzal igyekeznek a közönséget megnyugtatni, hogy amíg a megvásárolt készlet tart, 14 fillérért adja a tojást, roha a város ráfizet.

A tojás ellátás kérdéséhez a következő érdekes levelet kaptuk:

Tekintetes Szerkesztőség! Tegnap b. lapjában olvasom, hogy a tanács egy aradi tojás-kereskedővel félmillió tojás szállítására kötött szerződést, a melynek hatása alatt az aradi piacon a tojás ára 12 fillérről 20 fillérre szökött fel. Ugyanitt olvasom, hogy a tanács ezen ténykedését „elhamarkodott dolog”-nak minő-

síti és hibáját olyképen igyekszik helyreigazítani, hogy a tojás árát leszállítja, illetve veszteséggel árusítja és a veszteséget az élelmiszer üzlethől eredő haszonnal fogja egyensúlyozni, ami lényegében ugyanaz, mert a mutatkozó haszon más élelmiszer drágításával érhető csak el és így szintén a közönség zsebéből kerül elő. Már régen figyelem a közlelmezési bizottság ténykedéseit, a melyek — eltekintve nehézséges voltuktól — elhibáztak és ha a közlelmezési bizottság a legutóbbi ülés alkalmával a szépségfilasztrommal, a melyet kapott, meg van elégedve, akkor ezen bizottság nem szociális intézmény és gyors rekonstruálásra szorul. A rendőrség tulbuzgóságát azért, mert két napig nem volt tojás az aradi piacon, nem rovom fel bűnnek; hisz a rendőrségtől nem követelhet a közönség kereskedelmi járátosságot, azonban feltétlenül hibát követett el a tanács és véleményem szerint egy 100.000 korona szerződést nyilvános árlejtés kiírása nélkül megkötni nem „elhamarkodott dolog”, hanem súlyosabb elbírálás alá tartozó esemény, melyhez a közgyűlésnek lesz talán szava.

A tojásinségtől nem kell tartani, mert Aradmegyében nagyon sok tojást lehet 6—8—10 filléres alapon beszerezni és ezt személyes tapasztalat alapján állítom, csak a beszerzést természetesen továbbra is olyan egyénre kell bízni, aki a jövőben is a város közönségének érdekeiből, a mai súlyos megélhetési viszonyok között, lelkiismereti kérdést csinál. Soraim közlését megköszönve, maradtam a tekintetes Szerkesztőségnek egy magánhivatalnok.

A hushányon is akar a tanács segíteni, még pedig juhok vásárlásával. Egyelőre kétszáz darab beszerzéséről van szó, de ez olyan apparátussal történik, hogy maga a tanács attól tart, hogy mire kimérik a hust, drágább lesz, mint eddig volt. Három ember megy el a vásárokra, Gábor Ferenc, Probst Mihály, Teaclinger Károly, mindegyik napidíjat és utiköltséget kap, a juhokat itthon levágják és a hatóság ugyanilyen apparátus mellett fogja árusítani.

Ilyen a városi közigazgatás, a mely már eleve kizárja, hogy a közönség élvezze a tömeges vásárlás előnyeit. Maga Lócs Rezső helyettes polgármester mondotta ezt így el a tanács ülésén, de minthogy jobb megoldást nem tudott a tanács, kénytelen volt ezt a proposíciót elfogadni. A juh hust két korona 80 fillér és három korona árban mérik ki.

Minthogy a kormány intézkedései következtében nincs kilátás arra, hogy a város az 1916. évi lisztzükségletet a külföldről, esetleg bejövő gabonából fedezze, mert azt is a Hadi-termény r.-társaság kapja meg, a tanács már most elfogadta a lisztet szállító malmok ismeretes feltételeit és felír a kereskedelmi miniszterhez és ötszázötven vagon buzára kér vásárlási engedélyt.

A helyettes polgármester bejelentette, hogy a közlelmezési bizottságban ismét panaszok hangzottak el a liszt ellen. A Széchenyi malomban készült kenyérlisztből süttöt kenyeret visszaküldötték, mert az élvezhetetlen. A tanács elrendelte, hogy a malom lisztjét a rendőrség vizsgálta meg.

Azt a felvilágosítást kaptuk, hogy a mostani örési rendelet következtében a malom nem tud jobb lisztet produkálni. Ha ez tény, akkor erről a kormányt fel kell világosítani, mert a város nem azért gondoskodik milliók rezskirozásával közönségéről, hogy az végeredményben ne kapjon ehető kenyeret és az aradi malom világhírét sem szabad kockára tenni egy hivatalszobában készült esetleges rossz rendelettel.

„Lehetne már beszélni a külön békéről...”

(Orosz dumafagok a háboru ellen. — Tolvaj hadügyminiszter. — Dimitriew Radko szeretne visszajönni a Kárpátokba.)

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Budapest—Berlin—Pétervár, szept. 25.

Letartóztatták Szuchomlinowot.

Kopenhága. Pétervárról jelentik: Szuchomlinow volt hadügyminisztert letartóztatták, mert vesztegetéssel és sikkasztással vádolják és számos terhelő dokumentumot találtak ellene.

Bizik a cár Goremykinben.

Stockholm. A pétervári sajtóiroda jelenti: A cár Goremykint változatlan bizalmáról biztosította és működéséért teljes elismerését fejezte ki.

Osszehívják a dumát.

Pétervár. Hír szerint a dumát három héten belül összehívják.

Hangok a különbéke mellett.

Stockholm. A pétervári sztrájk egyre fenyegetőbb formákat ölt. Ujabbán ismét 20.000 munkás szüntette be a munkát, még pedig először hadi szállításokkal foglalkozó gyárakban. A kormány minden eszközt fel akar használni a sztrájk letörésére. A legszigorubb hadiállapotot léptette életbe s az alkotmány ama szakaszait alkalmazza, amelyek egyébként csak a legszélső hadi zónába vannak érvényben. A sztrájkolókat s a passzív rezisztenciát tenusítókat ezen az alapon fegyházbüntetés fenyegeti, a kártevőket s a sztrájkra izgatókat pedig élethossziglani kényszermunka. A katonaköteles korban levő munkások, ha nem is voltak szolgálatra kötelezve, sztrájk esetén azonnal behívót kapnak s fegyházbüntetésüket a háboru után fogják kitölteni.

Ilyen körülmények között érthető, hogy a dumaképviselők legnagyobb része Pétervárt elhagyva, Moszkvába ment, hol a parlamenti blokk tagjai rendes összejöveleket tartanak.

Jellemző tünet, hogy a jobboldalhoz tartozó dumafagok most már nyíltan agitálnak a békekötésért. Glückow egy pétervári lapban erősen megcenzurázott cikkben ezt írja: „Vajjon a végtelenségig huzzuk-e a háborut? Talán lehetne beszélni külön békéről.”

Stockholm. A centrum csoportjaiba tartozó képviselők, valamint a progresszisták a дума elnapolása után elhatározták, hogy nem távoznak el Pétervárról, hanem onnan kísérik figyelmével az eseményeket. A jobbpártiak és a nacionalisták kimondták, hogy legalább egyszer hetenként tanácskozást fognak tartani Pétervárott.

Conrad báró harctéri helyzetünkről.

Berlin. Conrad báró vezérkari főnök fogadta König Ottó német irót, a ki az Isonzó frontra készül.

— A mit ott lent embereink csinálnak az lesz a legszebb és legnagyobb eseménye a háborúnak — mondotta Conrad báró. — Saját szemével fogja látni, hogy jelenleg érdeme-sebb lenne Lengyelországba menni, mert a defenziva hősiességénél eragadabb a győztes hadseregeket rohamra előnyomulásnál kísérni. Ezzel szemben

nyílt kérdés, hogy a passiv hősiesség nem-e becsülendő nagyobbra az előnyomulásnál.

Ezután még a legnagyobb magasztalás hangján emlékezett meg Conrad báró a kárpáti harcokról és azután azal vett búcsút az irótól, hogy üdvözölje tiát, a ki az Isonzó fronton harcol.

Radko Dimitrieff véleménye a harctéri helyzetről.

Szófia. Szentpétervárról jelentik: Radko Dimitrieff tábornokot a cár főhadiszállására rendelte. Ezzel kapcsolatban niből, de most már határozottabb formában felmerül az a hír, hogy Dimitrieff tábornokot a cár mellé főparancsnoknak fogják kinnevezni. A bolgár származású tábornoknak állítólag azért van tekintélye a cár előtt, mert ő volt az egyetlen tábornok, aki annak idején is-szót emelt az orosz visszavonulási stratégia ellen és most a leghatározottabban jelentette ki a cárnak:

— Az osztrák-magyar monarchia és Németország hadseregeivel szemben, csakis a Kárpátokban, lehet valamit elérni és további eredményekre is csakis ott lehetett remény. Az orosz vezérek visszavonulási stratégiája a legbiztosabb veszteséget jelentik Oroszország számára.

Orosz beismerés a bekerítésről.

Pétervár. A Ruszkoje Szlovoban Mihajlovezky haditudósító távirata beismeri, hogy Vilna bevétele után a németek oly rohamosan és szívósen támadva nyomultak előre, hogy a délkeleti irányban visszavonulni akaró oroszokat könnyen elvághatták csapataiktól. Az orosz seregnek egy tekintélyes része köralakban harcol a németekkel és a csata kimenetele elő méltán nagy izgalommal nézhetnek az orosz katonai körök.

Keletgaliciában és Volhyniában szünetelnek az orosz támadások.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Az orosz front északi szárnyán a harcok hevesen tovább folynak.

A volhyniai erődháromszögben duó harcok hevessége csökkent és a zárt offenzív támadások helyett csak lokális jelentőségű összeütközésekre szorítkoznak. Itt állítólag rendkívüli orosz erők vannak csoportosítva és egyrészt a Breszt-Litovszknál összevont és onnan részben a lünnicei vasúti vonalhoz átszállított, másrészt a Rowac—Bardyczew—Kiev-i vasúti vonalra állomásozott csapatokból állanak. A csapatok javarésze ez utóbbi nagy katonai centrumból érkezett. Minden erőlködés ellenére sem sikerült az ellenségnek említésre érdemes baladást tennie és súlyos veszteségek után kénytelen volt a támadásokat úgy itt, mint Keletgaliciában beszüntetni. Az ellenség tevékenysége most már csak helyenként folytatott ágyuzásra szorítkozik, amelyet tűzérségünk erőlyesen viszonz.

Harcok Dünaburg körül.

(Az orosz hivatalos jelentés.)

A Magyar Távirati Iroda jelenti, hogy az orosz vezérkar szeptember 21-én a következő jelentést adta ki:

Dünaburgtól északnyugatra Munze mellett erőlyes támadással a németeket kiszorítottuk lövészárkaikból. Dünaburgtól délnyugatra és délre Novo-Alexandro és a krijeti tó között a harcok egyre tartanak. A németek nehéz tűzérséggel lötték a front egyes szakaszait és gyakran tojtógázlővedékeket használtak. Höl-

gad (?) pataknál a Szonra keleti partján jelentékeny összeütközések voltak. Luoktól keletre lévő Terreno és Pothajce közt az ellenség támadott, de visszavertük, miközben ismételt szuronyharcokra került a sor. Száz foglyot ejtettünk és három gépfegyvert zsákmányoltunk.

A már tegnap jelentett Porcepka és Ros-tok (Visnietől északnyugatra) elleni támadások alkalmával az ellenség heves ágyú- és gépfegyverlüzünk ellenére hurra-kiáltásokkal nekünk és rontott behatolt fedezékeinkbe. Heves szuronyharc következett, mely az ellenség visszaverésével végződött. Az ellenség súlyos veszteségeket szenvedett. Csapataink ezután ellentámadásba mentek át, megkerülték az ellenség oldalát, visszavetették az ellenséget és nyomán követve azt, megszállottuk lövészárkaikat. Az ellenség nem volt képes ellenállani a hatalmas lökésnek, az osztrákok egy csoportja futásnak eredt, a többi megadta magát, vagy szuronyal megöltük.

A foglyok száma körülbelül tíz tiszt és hatszáz katoná.

Slone (Slusietől délnyugatra) mellett az ellenség megerősített állásainak rohammal való elfoglalásakor ötven foglyot ejtettünk és sok töltenyt és technikai műszert zsákmányoltunk. Zolkovtól délnyugatra a Zurya tavak mellett folyt harcokban az ellenséget a patak mögé vetettük vissza és öt tisztet és körülbelül kétszáz katonát elfogtunk.

Háborus fényképek.

A hadi-szalma.

Amint az esti korzón végig
Selymes ruhában elsuhog,
Az alkén halvány mosoly játszik,
A szemé csábitón nyugodt;
Minden oly rendes, gondos rajta,
De nincsen a szívébe' gond —
Illatos lénye ezt sóhajtja:
Csak az busul, aki bolond.

Rávillanó szemek tűzében
Nem pirul el, nem lesz zavart,
Kiáltja, sőt vissza is vágja
A szembeszédes zivatart;
Egy-egy kis flirttól meg nem retten
És ha lovag van oldalán:
Ugy évődnek, kacagnak ketten,
Mintha most volna csitri lány.

Az idegen utánafordul
És megkérdi kíváncsian:
„Ki lehet ez a cifra asszony,
Hogy kedve így mulatni van?”
Elnéző mosollyal felelnek:
„Ejnye de tudatlan kegyel,
Hogy első percre nem ismer meg
Egy hadi-szalmaözvegyet!”

Hogy párjára száz fegyver ásit
Valahol messze északon,
Abol a mező vérben ázik
És rohamra mennek vakon,
Hogy férje tán ellenség foglya,
Talán beteg, talán halott —
Ha fékvillan is: félretolja
Az ilyen komor gondolatot.

A férje tén szezük épan:
Cukorüteményt csipked ő;
A férj az ellenség kezében:
Jó barát karján jár a nő.
Amint az utcán végigsurran
Kacérkodik, tréfál, nevet:
Azért, mert véres háboru van
Apáca végre nem lehet!

Nehéz időknék sok a torza,
Sok terdeség, sok baj terem —
Ilyen visszás a férfi sorsa,
Ha asszonya lélektelen:
Csak önön öröme gondol,
Szeres s b mellé szavakat —
Szerencse, hogy ezer aszonyból
„Hadi-szalma” tán egy akad.

Rendre.

Allami szőlőtelepből — kukoricaföld.

(Érdekes ujítás a csála-barackai szőlőtelepen.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 25.

Jelentős lépés megtételére határozta el magát a földművelésügyi minisztérium a csála-barackai állami szőlőtelep igazgatóságának előterjesztésére. A csála-barackai szőlőtelephez tartozó ugynevezett bánáti földeket átalakítják. A Maros tulsó partján lévő állami szőlőtelep száznegyvenhat hold területű és jelenleg szőlőt termelnek rajta. Ez a terület huszonöt esztendővel ezelőtt az aradi állami jószágigazgatóság alá tartozott, azonban ebben az időben az állam nagy súlyt helyezett a szőlőművelés föllendítésére és minden arra alkalmasnak látszó telket szőlőteleppé alakított át. Így történt azután, hogy a Maros balpartján lévő állami telkekre is szőlőt ültettek. Hogy most miért alakítják át a szőlőtelepet kukoricaföldé, azt precízen megállapítani nem lehet. Van olyan áramlat az országban, amely minden fölöslegesen látszó lapályos szőlőföldet szeretne gabona-földé átformáltatni. Néhány hónappal ezelőtt Domány József aradi szőlőbirtokos és borkereskedő indítványára az aradi kereskedelmi és iparkamara fölirt a földművelésügyi miniszterhez és kérte a homoki szőlőknek gabonaföldékké való átalakítását a háboruban szerzett és a gabonára kedvezőtlen tapasztalatokra hivatkozva. Amint értesülünk, a fölratot válasz nélkül hagyta a miniszter; nem régen azonban elrendelte a bánáti szőlőtelep felosztását, illetve gabona-földé való átalakítását. Ez intézkedést az aradi állami jószágigazgatóság hajtja végre, amely hivatal most már újból gondosni fogja a tőle 25 esztendővel ezelőtt elvett jelentékeny nagyságu telket. Ugy tudjuk, hogy a szőlőtelepet két holdas parcellákban, holdankint hatvan korona bérösszeg ellenében irtási kötelezettséggel adják ki. A kiemelt szőlőtereket természetesen a földbirtokos marad, a venyigéket azonban az állam nem adja át.

Egy ismert szakember, aki a viszonyokkal teljesen ismerős, a következő fölvilágosítással szolgált az Aradi Közlöny munkatársának az állam eme lépéséről:

— En úgy tudom, hogy a kormány nem fogja folytatni a szőlőtelepek kiirtását és ennek az intézkedésnek is helyi okai vannak. A bánáti szőlőtelep rossz helyen volt, mert az esztendő egy részében víz alatt van és így sok bér érte a kincstárt. Ezen a szőlőn oltványtelep is volt, amely szintén sok veszteséggel járt, mert a telepen dolgozó napszámosok, ha csak tehették, nem az előírás szerint végezték dolgukat és emiatt az oltványok ellen egyesek panaszkodtak. A vezetőség emberteletti munkát végzett, hogy ezeket a hiányokat pótolja és így a zavaroknak elejét is vette. Az oltványtelep aztán az évek folyamán lassankint eltűnt a szőlőbirtokosokat a szükséges oltványokkal és miután betöltötte hivatását, most már felosztják. A csála-barackai szőlőtelep egyéb részeit nem fogják halálra ítélni és a barackai, meg mánesi telep változatlanul megmarad.

Érdekes megemlíteni ez alkalomból, hogy évtizedekkel ezelőtt, amikor a filoxera elpusztította az arad-hegyaljai gyönyörű szőlőket, az akkor Aradon tartózkodó Simonyi báró földművelésügyi miniszter figyelmét Domány József hívta föl a szőlőkre és a miniszter előtt

a rajnai szőlők helyzetét ecsetelve, ama véleményének adott kifejezést, hogy ebből is lehetne olyan pompás vidéket varázsolni, mint a német rajnai szőlővidék, ha az állam fölkarolná Arad-Hegyalját. A kormány behatárolt kezdett foglalkozni a témával és állami támogatással talpraállította a tönkrement szőlőgazdákat, az elpusztult területek egy részét pedig kincstári szőlőgazdaságnak rendezte be.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* József főherceg élete. (Ortutay István könyve.) Ortutay István szegedi hírlapíró közel tizenöt ivre terjedő kötetben gyűjtötte, halmozta össze mindazt, amit esztendőök hosszú során át a „legmagyarabb főherceg” élete folyásáról, munkásságáról feljegyeztek, megörökítettek. A nagy adathalmazt Ortutay rendszeres, jól áttekinthető fejezetekbe gyűjtötte és a néhai főherceg szüleiről, gyermekkoráról époly vonzóan, érdekesen számol be, mint József főherceg sok irányú tevékenységéről, katonai pályájáról, a magyarok iránti szeretetéről, a családi és kizsároló gazdálkodásáról, családi életéről. Ma, amidőn hadvezéreink sorában szeretettel említhetjük az elhunyt magyar főherceg méltó fiának József főherceg hadtestparancsnoknak a nevét, kétszeres érdeklődéssel bír Ortutay könyve, amely megismerteti a mostani József főherceg lelki világát kialakító környezettel, élettel. A csinosan kiállított kötetet, amelynek öt korona az ára, számos illusztráció gazdagítja, amelyek József főherceg életét különböző időszakából ábrázolják. A kötetet a szerző József főhercegnek ajánlotta.

* A Kőlcsey-Egyesület pályázata női tagjai részére. Néhány hét múlva telik le a határnapja annak a pályázatnak, amelyet a Kőlcsey-Egyesület irodalmi osztálya az egyesület női tagjai részére írt ki, abból a gondolatból indulva ki, hogy férfiak számára kevés eredménnyel hirdethető pályázat, amikor a férfiak java a harctéren, vagy legalább is hadi szolgálatban van. A most átélt sorsdöntő háborús esztendő nagy feladatokat rótt a magyar nőkre is és ha büszkeséggel gondolunk a magyar katonákra, akik esodálatra méltó hősiességgel álltak meg a helyüket valamennyi harctéren, éppolyan mértékben megérdemlik a csodálatot asszonyaink és leányaink, akik kivették a részüket a nagy idők nagy munkáiból. Aktuális és érdekes kérdés tehát most, hogy melyek a magyar nő feladatai a modern életben. Ez a témája a Kőlcsey-Egyesület pályázatának és a pályázat eredménye elé annál nagyobb érdeklődéssel lehet tekinteni, mert a kérdésre női kezek, gyöngéd női gondolatok válaszolnak. A pályázaton, amely jellegű, olyan munkák vehetnek részt, amelyek alkalmasak arra, hogy a Kőlcsey-Egyesület valamelyik zsúriján előadásra kerüljenek. A pályázat határideje október 15-én telik le és a bíráló bizottság akkor nyomban megkezdi munkáját, hogy a pályanyertes munkát még az 1915-16. télen tartandó Kőlcsey zsúrok egyikén, amelyeknek gazdag és vonzó programját már legnagyobb részben összeállította és a legközelebb nyilvánosságra is hozza a Kőlcsey-Egyesület elnöksége, előadható legyen. A Kőlcsey-Egyesület női tagjai az idegen kézzel írt, lapszámozott és a szerző nevét rejtő jellegű levéllel ellátott pályamunkáikat október 15-ig küldhetik be. Varjassy Árpád egyesületi elnök címére (Arad, kulturpalota.)

* Jótékony célú hangverseny október 17-én. A kulturpalotában rendezendő hangverseny védnökéül a rendezőség Bárány Iván főispánt kérte föl, ki a nemes célra való tekintettel azt el is fogadta és ezen elhatározását meleg hangú levélben hozta tudomására Dr. Varjassy Lajos elnöknek. A hangversenyen való közreműködésüket megígérték eddig: Gralleriné, Marini Hilda, Zoltay Mátváné, Weisz Vilma, Dr. Wagner József, Zoltay Mátvay, Karhanek Ferenc, Unger Ernő, Vasata Rudolf urak. Ezenkívül sikerült a rendezőségnek megnyerni Heltai Jenő

színművészt a szegedi színház neves tagját, aki aktuális dolgok előadása mellett még a konferálást is vállalta. Weisz Vilma kisasszony énekszámát Müttermüller József zene tanár fogja kísérni, aki szintén megígérte közreműködését. Heltai Jenővel együtt jön Szegedről az aradi közönség előtt ismert Vigh Pál zongoraművész ur is, ki a művészi játékával a zenekíséretet látja el. A műsor még nem teljes. Jegyek egyelőre kaphatók: Dein Paula uró, Buday Gyula Aradi Közlöny nyomdában, valamint Kalmár Árpádnál a rendezésben. Helyek árai: Földszinti támlásszék I. r. 3 kor. II. rendű 2 kor. III. r. 1.20 Erkel: I. sor 1.50 a többi sorok 60 fillér. Páholy: Földszinti 15 kor. emeleti 10 kor.

* A színház hírei. A színtársulat, majd két-hónapi szünetelés után, megerősödve új tagokkal, és egy csomó újdonsággal, esütörtökön f. hó 30-án kezd meg előadásait. Első előadásul a Király színház legnagyobb sikert aratott újdonsága A hájos ismeretlen remek operett van műsorra tűzve, melyben Horváth Mici a társulat új szubrett primadonnája, mutatkozik be. A rendkívül hatásos és romek zenéjű operett egymásután 4-szer van műsoron, utána következik Várady Margit az új koloratur primadonna fellépte, a ki különben a magy. kir. operaház ösztöndíjas művésznője, első fellépése a „Bolond” című regényes operában lesz, az új tagok közül fel- említhetjük Szász Anna anya színésznőt, Hidvéghy Ernő hős és jellem színész, Ligeti Margit, és Somogyi Emma 2-od szubrett és énekes naiva, a kar személyzet szintén egy csomó új tagokkal van megerősítve. Külön fel- említhetjük, hogy az operett előadásoknál az aradi 33-ik gyal. ezred zenekarának néhány tagja állandóan részt fog venni. Az újdonságok sorra egymásután kerülnek színpadra: Van-e babája a Vicszínház szenzációs bohózat. Kávéházi Konrad a fővárosi színház kiváló bohózatos operettje. Két jómadár, Lyon Lósa, Korzó Gyöngye stb. minden intézkedés megtörtént, hogy az előadások kifogástalanul és teljes illúzióval perogjenek le és bizva hiszünk, hogy a közönség méltányolni fogja a társulat nemes törekvését.

* Fény és árny. (Dráma az Urániában.) A színház tegnapi bemutatója nem várt sikert aratott, mert a közönség átértette a drámának értelmét és megértette azokat a nagy lelki küzdelmeket, melyeket a szerelem váltott ki a szívekből. Végig az egész drámán mintegy keresztül rohoz az emberi szenvedéseknek, de egyszersmind lélek telémelő örömeknek egész sorozata és ezek szemléltetőbe elmerülve lelkünk felemelkedik, elmélőzik és nemeseen szó- rakozunk. A dráma szereplői egytől-egyig kiváló művészek, a rendezés tökéletesen szép, egy, hogy igazán művészi élvezetben volt részünk. A nagy kép mellett igen tetszett a vigjáték, mely csodásan kedves, pajzán, és vidám meséjével állandó kacajt varázsol a nézőtérre. — Az idei bécsi Derby-ről felvett kiváló képet holnap és holnapután mutatja be az Uránia színház. Ezen a képen az egész monarchia társadalmi és politikai előkelősége látható és egyszersmind maga a versenynek lefuttatása is szemléltetőben van beállítva.

* A ripacsalvi borbély. (Az Apolló színház vasárnap esti műsora.) Aki figyelemmel kíséri az Apolló színház műsorait, meggyőződhet arról, hogy a direkción milyen körültekintéssel válogatja össze a bemutatásra kerülő képeket. Gazdag változatosságban kapjuk a fővárosi előkelő mozisínházak legfrissebb újdonságait az Apollóban. Az elmúlt héten bemutatott társadalmi és detektívdrámák után vasárnap és hétfőn az Eclair-filmgyár egyik legsikerültebb, rendkívül szellemes vigjátékát hozza színpadra az Apolló. A ripacsalvi borbély a címe ennek a ragyogó szellemességgel vigjátéknak, amely a falu levegőjének pompás szatirját hozza elének egy kacagtató történetben. Az Apolló vasárnap esti műsorán utóljára kerülnek vetítésre azok a megkapó harctéri fölvételek, amelyek Breszt-Litovszk győzelmes elfoglalásáról és a tiroli hegyes hadszíntérről készültek.

* A Társaság. Az egyre népszerűbbé váló lap ezuttal is szebbnél szebb illusztrációkkal és aktuális felvételekkel kedveskedik olvasóinak. Ezenfelül több apróbb cikk és Divatlevél egészíti ki a lap tartalmát. A Társaság előfizetési ára egész évre 16 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 korona. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal: Budapest, Ritz-szálló.

Német katonák a bolgár hadseregről.

— Az újjászervezett sereg. — Az első balkáni háború legjobb katonái. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 25.

A bolgár hadseregről ír a Berliner Tageblatt legutóbbi számában igen érdekes cikket Morait őrnagy, a hírsves katonai kritikus. A cikket a következőkben ismertetjük:

Amikor a német nagyvezérkar haditörténelmi osztálya az 1912-3-i Balkán háború eseményeit feldolgozta, még nem tudhatta senki, hogy a bolgár hadsereg egykor a központi hatalmakkal szövetségben annak ellenségei ellen fog küzdeni. Így még több okuk van arra, hogy azokat az alapos és tudományos véleményeket, amelyek ebben a műben a bolgár hadseregről szólnak, pártatlanoknak tekintjük. Ha ma a bolgár hadseregről akarunk ítélni, még mielőtt az a harcmezőre vonulna, legokosobban tesszük, ha az első balkáni háborúban volt állapotára tekintünk vissza, mert ha a jelek nem csalnak, akkor a bolgár hadügyminiszterium a pihenés rövid idejét kitűnően felhasználta arra, hogy a bolgár hadsereget nemcsak arra az állapotra hozza, amelyben a thrák hadjárat kezdetekor volt, hanem még ezen a mértéken felül is javítsa.

1912-ben az alig 4-2 milliót számláló bolgár nép majdnem négyszázezer főnyi hadsereget állított fel. Az egész nép kész volt minden áldozatot, amit tőle vagyban, vérben kívántak, örömmel meghozni — írja róluk a mi nagy vezérkarunk s rámutat arra, hogy ez a egyszerű, hazafias vonás emlékeztet arra, amelyet a német nép tanusított a napoleoni szabadságharcok idején.

Nagyon dícséri a mű a bolgár katonát, akiről azt mondja, hogy kemény, igénytelen s az időjárás mostohaságához szokott. Emellett a bolgár katona — ami pedig a kedvezőtlen terepviszonyok közt a legfontosabb volt — kitartó gyaloglónak is bizonyult. A bolgár tisztikar a balkáni háborúban csak megerősítette jó hírét. Német részről a bolgár tisztiket „igyekezőknek, a szolgálatban készségeseknek, józanoknak s el nem kényeztetetteknek” mondják. Az egész háború folyamán a tisztikar támadó szellemét mutatja.

A mozgósítás akkor tervszerűen s nehézségek nélkül folyt le, s mint ma is, sokkal több önkéntes csatlakozott a hadsereghez, semmint várták volna. Emellett az a szisztéma, amely szerint a béke hadseregét hadilétszámba emelték, semmi esetre sem volt egyszerű. A békelétszám kerekben 55.000 ember volt, szükségesnek bizonyult tehát, hogy minden egyes aktív hadseregrészből sok új formációt alakítsanak. Így minden egyes két zászlóaljából álló gyalogezredből egy-egy nyolc zászlóaljából álló gyaloghadosztály lett. Ilyenképen a háborúban szereplő kerekben ezer emberből álló bolgár zászlóalj legénységének mindössze egy-két ötöde volt aktív katona, s a többi, tehát hatnyolcszáz ember, a tartalékból került ki. Azonban az a rezervoár, amelyből a háború számára a hadsereg erejét merítették, széles és mély volt. Széles azért, mert a hadkötelezettség a 20 évtől a 46 évig terjedt s minden fegyverfogható férfi a 40 évig azonnal a harcra ment. Mély azért, mert a bolgár hadseregtartalék használhatósága a lehető legnagyobbnak bizonyult.

Most is az új formációkat az aktív hadseregből hasonlóképp fogják alakítani s miután most már a meghódított területek is szerepelnek, a bolgár tábort hadsereg fél millió emberből fog állani.

A bolgárok harci készülődésüket, amelyeknek célja az elrabolt Makedónia visszahódítása, mindjárt a békekötés után megkezdték. Meszszire vezetne ezeket részletesen ismertetni, de kiemelhetjük a következőket: a gyalogzászlóaljakat megerősítették olyformán, hogy mind-egyiknél egy-egy új századot állítottak fel. A lovasság most négy brigádba van osztva, amelyeknek törzse béke idején Szófiában, Blivenben, Ruszcsukban és Dedeagócsban szé-

kel. Új, harmadik remonda-depót állítottak fel. Mindenekelőtt azonban három egészen új tarcakezredet formáltak s minden egyes vartüzérezredet egy-egy üteggel kibővítettek. Ha ezeket a béke idején való erősítéseket tekintjük, arra kell gondolnunk, hogy ezek háború idején számtalan új formáció törzsei. A beosztás most is az országnak hadosztálykerületekre való felosztásán alapszik. Most tíz ilyen kerület van, amelyek háború idején tíz hadosztályt adnak s ezek a mi fogalmaink szerint egy-egy hadtestnek felelnek meg.

A hadsereg felfegyverzése már a Balkán-háború idején modern volt, a béke rövid ideje alatt azonban még jobban javították. A gyalogság fegyvere a 88-as és 95-ös ismétlődő Mannlicher, amelynek kalibere 8 milliméterrel szoval akit eltalál, azt alaposan harcra kivü, helyezi. A tábort tüzérségnek egyformán vannak Krupp- és Schneider-Canet ágyú, ilyenformán az ágyúk kalibere nem egységes. A balkáni háborúban a bolgároknak 23 hegyi ütege működött. Tarcakütszerek számát — amelyek akkor meglehetősen elégtelennek bizonyultak — mint már említettük, tekintélyesen emelték. Ebben a háborúban mindenütt a legfontosabb szerepet a munió játszta. Bulgáriának volt elég ideje ahhoz, hogy ebben a tekintetben is kellőleg felszerelje magát.

Azok a német tisztiek, akik a bolgár hadsereget ismerik, a bolgár gyalogság támadásához a legszébb reményeket fűzik. Már a Balkán háborúban kiünt, hogy a bolgár gyalogság egyszerűen van kiképzve s modern elvek szerint a támadásra nevelve. A Balkán háborúban kitűnően használta az ást, s egyszerűen tudott alkalmazkodni a terephez. Szemére vetették a balkáni háború idején a gyalogság vezetőségének, hogy túlságosan óvatos volt s így bajonett-támadásokat tényleg kizárólag csak éjjel hajtott végre. Ennek oka azonban nem annyira a túlhatott óvatossága volt, mint inkább az elégtelen tüzérségi előkészítés.

A hosszantartó Dardanella harcok folyamán már megszerztük azt a tapasztalatot, hogy az akkori ellenfelek egyike, a török békeévek rövid szünete alatt is sokat tanult s gyökeresen megváltozott. Joggal tételezhetjük fel tehát, hogy a bolgár hadsereg is tanult s azokat a hibákat, amelyeket valamikor tapasztaltak, most már kiküszöbölték.

„Mulatni vágyó emberek“

(Színházak, mozik a háborúban.)

*

A színházak, egyéb mulatóhelyek, de különösen a mozik sokse dícsőkedtek olyan „telt” bázakkal, mint mostanában. Sok ember fejesőváva jegyzi meg:

— Nem értem. Igazán nem értem . . . Háború van és mégis mennyi a mulatni vágyó ember.

Igen tisztelt N. N. tévedni méltóztatik. Nem „mulatni vágyásból” keresik most a szórakozó helyeket, a legfőbbje „szükségből” teszi ezt. Csak ne tessék mosolyogni . . . Jön egy pillanat, amikor az ember érzi, hogy kifáradt lelkiileg. Mert higye el, a lelki fáradtság sokkal terheesebb, mint a testi kimerültség. Ez utóbbinak az orvoslása: a pihenés. De vajjon lehet-e a lelket pihentetni akkor, amikor össze van törve, egyon van csigázva? És mégis valami orvoslást csak kell keresni! Mert olyan furcsa az élet! Annyi benne a keserűség, olyan kevés az öröm. Az öröm, a boldogság csak inceskedik az emberrel. A mi öröm, boldogság volt az életben, azt magával sodorta a háború. A jövőt homály borítja, semmit se látunk, máról-holnapra nem tervezhetünk. Minden pere egy újabb halált jelent . . . És bármennyire is fölemelő tudat az, ha valaki a hazáért vörzik el, mégis csak összemarcangolódik az a szív, akit közvetlenül érint egy-egy hősi halála . . . De minden áron erős akar lenni. Az „ilyen” halált egész másképp kell felfogni, erős akaratúval kell legyűrni a fájó érzéseket . . . És a végző megfeszítéssel gyűjti magába az erőt:

hangtalanul, minden panasz nélkül. S vajjon mit érez az az anya, apa, vagy testvér, a kik fiaikat, illetve fivérüket ott tudják a messze idegenben ezer veszély között? Mit érez az asszony, fiatal, idősebb egyaránt, a ki hosszú hónapok során csak hírből tudhat valamit az uráról? Mindegyiknek szívében ott lappang egy nehéz érzés, mely időközönként hatalmába vesi, kiül az arcra, szótlaná teszi. Mégsem élet ez így . . . De egyik sem szól, egyik sem panaszkodik . . .

A színházak, orfeumok és mozik fényáradatában olyan gondtalannak látszik a közönség . . . Mintha közönyösen siklanának végig azon, a mi odakünn a messzeségben történik . . . Pedig nem így van ez! A fény csak bűn káprázat. Ez csak a külsőt világítja meg. Ha az emberek a szívüket a homlokukra szögeznék, bezzog nem lenne ez a fény oly vakító, káprázatos . . .

Épp e válságos időben érzik leglőbben, hogy szívük van, amit nem szabad a végelkeseredésnek átengedni. Mindenki erővel hajszolja magát valami szórakozás után, mert csupán ez az egy az, a mi egy-egy kis időre megpihenteti a kifáradt lelkeket . . .

Lia.

H I R E K. LEGÚJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

Dünaburgot feladták az oroszok.

Basel. A németek előnyomulása Minsk ellen akadálytalanul előrehalad. A németek direkt az oroszok északi oldalfrontja ellen haladnak. Dünaburgot már feladták, kiürítése be van fejezve, Minsket is kezdik kiüríteni.

Oroszország kimutatta a foga fehérét.

Kopenhága. Az oroszok véleményét a balkán államokról a következőket autentikus esemény jellemzi: Trubetzkoi herceg Nisben erélyesen követelte Pasictól, hogy Szerbia mondjon le teljesen Olaszország javára Albániáról. Pasics szerb érdekekre hivatkozott, mire Trubetzkoi dühösen tébeszakította a következő szavakkal:

— Mióta léteznek szerb érdekek? Mikor rosszul ment nektek és segítségünkért könyörögtek mindig azt mondtátok, hogy a ti érdekeitek azonosak az orosz érdekekkel. Most egyszerre külön szerb érdekek is vannak. Ez nem létezik. Ha Szerbia folytatja oktatlan politikáját, egyedül viseli majd a következményeket. A másik eset: Sabier orosz követsegi tanácsos Szófiában levelet írt Sasanowhoz, melyben helyteleníti az orosz balkánpolitikát. „Ezt a csöcséleket nem lehet glaucektyükkel és diplomáciai finesszel kezelni, csak egy módja van velük érintkezni: ököllel tenyegetni, hogy Oroszország parancsol és balkán államok engedelmessékedjenek.

Kommentált mozgósítások.

Berlin. Athéni hivatalos közlés hangsúlyozza, hogy a mozgósítás csak biztonsági intézkedésnek tekintendő.

Szófia. A hivatalos Narodni Prava és az Echo de Bulgarie megállapítják, hogy Bulgária mozgósítása létérdekeinek biztosítását célozza.

Szófia. A mozgósítás a legnagyobb rendben folyik. A katonai iskolák hallgatói a bolgár-nómet zászlók alatt felvonultak az utcákon és entente-ellenes dalokat énekelték.

Radoslawow Románia semlegességéről nem beszélt.

Szófia. A bolgár távirati ügynökség jelenti: Az Adeverul és a Dimineaca bukaresti lapok azt közlik, hogy a bolgár miniszterelnök a kormánypárthoz tartozó képviselők gyűlésén állítólag azt mondta volna, hogy Bulgária most megtorlással fog élni az összes ellenfeivel szemben és azt, hogy Románia a központi hatalmakkal szemben kötelezettséget vállalt, hogy megmarad a semlegesség mellett. Fel vagyunk hatalmazva annak kijelentésére, hogy a miniszterelnök az említett gyűlésen sem a bolgár megtorlásról, sem Románia kötelezettségéről nem beszélt. Beszédében csakis Bulgária fegyveres semlegességének szükségességéről volt szó.

Románia semleges marad.

Frankfurt. A Frankfurter Zeitungnak jelenti Bukarestből: Az ententehez közelebb álló román politikai körök azt hiszik, hogy Románia továbbra is semleges marad.

Lemondott az olasz tengerészeti miniszter.

Barn. Az olasz király Viale tengerészeti miniszter lemondását elfogadta.

Elkobzott olasz lap.

Róma. A Tribuna-t elkobozták Salandra ellen írt vezércikkéért.

Portugália háborúra készül?

Lyon. A Novelist jelenti Madridból: Portugáliában nagygyakorlat őrve alatt háborus készülődések folynak.

Emléket Désy Zoltánnak.

Budapest. Andrássy Gyula gróf felhívást bocsátott ki és arra kéri a magyar közönséget, hogy hozassa haza Désy Zoltán holttestét és állítson neki emléket.

— **Athelyezett járásbíró.** Az igazságügy-miniszter Budav Zoltán körösbökönyi királyi járásbíró az 1912. VI. t. c. 9. §-a alapján az újvidéki királyi járásbírószághoz helyezte.

— **Aradi vasutasok távirata.** Az Acsev. tisztviselői korából és vasutas személyzetéből — mint megírjuk — többen Orosz-Lengyelország meghódított területeire nyarlık kirendelését, hogy az ottani vasúti forgalom lebonyolítását intézzék. Az utra kelt Acsev. vasutasok a következő táviratot küldték:

— **Méltóságos Fábry Sándor** urnak Arad. Édes hazánk határáról sorsunkat Isten kezébe, családjunk sorsát méltóságod atyai szívébe ajánljuk. Vonat és mozdonykísérő személyzet.

— **Hadifogságba került aradi kereskedő.** Braun Miksa aradi zsákkereskedő, aki mint a 33. ezred önkéntes tizedese részt vett a kelet-galiciai harcokban, fogságba esett. Ő maga a fogságból még nem írt, de a házi ezred több altisztje tudatta hozzátartozóit Braun sorsáról.

— **A vak katonának öt koronát küldött az Aradi Közlönyhöz Nagy Istvánné Kazamendról.** Az összeget rendeltetési helyére juttatjuk.

— **Külföldi tengeri és burgonya-termés.** Budapestről jelentik: A földművelésügyi miniszterium hivatalos vétes jelentése szerint a várható eredmény kukoricában 46.000.000 métermázsa a tavalyi 43.000.000 métermázsaival szemben. Általános átlag holdankint 10,56 métermázsa, melyet az ország huszonnégy vármegyéje elért, köztük van Arad megye is. Burgonyából 57.000.000 métermázsa termelt a tavalyi 53.000.000 métermázsaival szemben.

— **Orosz foglyok nálunk.** Hogy a foglyoknak milyen jó sorsuk van nálunk, ezt maguk az oroszok erősítik meg és nem egyszer hallhattunk olyan kijelentést például Aradon és a környéken levő orosz fogoly katonáktól, hogy amennyiben a mi foglyainkkal is olyan jól bánnak, mint mi velük, úgy — szerietük — azok, akik fogságban vannak, nem bánják, ha a háború akár meddig tart, csak éppen az a baj, hogy hozzátartozóikat nem láthatják. Nem érznek semmiben sem hiányt. Hamar megszoknak és figyelmbe véve azt a körülményt, hogy a háború immár 15-ik hónapja tart, lassan-lassan ott, ahol vannak beolvadnak a környezetbe. Egyik-másikat — minden túlzás nélkül — családtagnak tekintik és ez úgy rendelkezik oltahaza, a gazdaságban, általában ahol foglalkoztatják, vagy szaraphöz jut, mintha a tulajdonos lenne. Egyik aradmegyei községben az orosz foglyok olyan otthonosan érzik magukat, hogy akik látják őket, nem győzték csodál. Így vasárnap délután kiülnek a ház elé. Jobbra balra a ház lakossága fogja körül őket. Sok helyen csak egy orosz katona van, ez is ott látgató a tornácán, amiát a román háziasszony leányával inoskedik... Ennél különösebb látvány, amikor az orosz fogoly a magyar gazda leányával a templomba megy és az uton huncutságból karon fogja kísérőjét... Csak a szokásos vasárnapi tánc nem megy sehogy sem, mert amikor a cigány a csárdást buzza, az orosz románsan járja. Még is mondták már a p-iak, hogy Hindenburg hamarabb tudná őket megtáncoltatni, mint ahogy ezt ők teszik...

— **Katonai ügyekben** (egyéves, hadioképes, népfelkelői-, bevonulási és minden más katonai ügyben) a honvédelmi-, hadügyi- és belügyi miniszteri rendeleteken alapuló, megbízható felvilágosításokat és tanácsokat ad *Engel egyéves önként. előkészítő tantolyama Arad, Lázár Vilmos-utca 2.* Levélbeli megkeresésekhez 2 kor. válasza mellékelendő. 3722

— **Merénylet készült Lüttich ellen.** *Amsterdamból* jelentik: E hó 22-én Molenbersel belga helység közelében több belgát letartóztattak, kiknek köfereiben bombákat találtak. Azt hiszik, hogy merényletet terveztek Lüttich német erődítményei ellen.

— **Jó bor termelt a Hegyalján.** Apateleki hegyközség előjárósága ma ülést tartott, melyen elhatározta, hogy a szüretet október 4-én fogják megkezdeni. Apateleken a szőlőtermelők nagyon szép kiállításal néznek az idei szüret elé, mert a környéken a termés az idén szokatlanul szép. A bor azonban nagyon drága. A gazdák hatvanöt-nyolcvan koronát kérnek egy hektoliter borért. A kereslet ennek dacára már most is igen nagy.

— **Házasság.** Weinberger Mariskát, Weinberger Ferenc aradi ékszerkereskedő bájos leányát e hó 23-án, csütörtökön vette nőül Vágó Béla, a Magyar Színház ismert művésze. A házasságkötés a budapesti VIII. kerületi anyakönyvvezetőnél ment végbe. A menyasszony részéről tanu volt Sommer Mór budapesti nagykereskedő, a vőlegény részéről pedig Beáthy László a Magyar- és Királyszínház igazgatója. A frigykötés aktusánál a budapesti művészvilág számos előkelősége volt még jelen.

— **Athelyezés.** Az igazságügyminiszter Fluk Dezső aradi kir. törvényszéki jegyzőt a nagyváradi kir. törvényszékhez helyezte át.

— **A háztartási fémfedények lefoglalása.** A közeli napokban várható a kormány rendelete a háztartási fémfedények lefoglalásáról. A fémfedények összegyűjtését külön organizáció végzi, amely az ország területén több száz gyűjtőhelyet fog létesíteni, s ahol a beszolgáltatott tárgyak ellenértékét a fémipari központ nyomban kifizeti. Ugyan e gyűjtőhelyeken szolgáltatják ki a pótlóanyagokat is. Gondoskodik a kormány intézkedése arról, hogy a zománcfedénygyárosok a kereskedőknek, a kereskedők pedig a nagyközönségnek az edényeket méltányos áron, tehát egy határozottan kimondott maximális áron adják el; ami azt jelenti, hogy a közönségnek a beszerzett új háztartási eszközökért nem kell több pénzt kiadnia, mint a mennyit a becsértelt használt fémfedényekért kap. A zománcfedénygyárosok az utóbbi napokban ülést tartottak, a melyen megállapították, hogy ha a kellő nyersanyagot (bádógot és zománcot) idejekorán meg tudják kapni és rendelkezésükre bocsátják a már régebben kért orosz hadifoglymunkásokat, úgy a gyárak mai berendezésével elő tudják állítani azt az edénymennyiséget, mely a becslés szerinti beszolgáltatandó fémfedény való konyhaszerkezeti pótlására szükséges, úgy, hogy a konyhaedények beszedése és újakkal való pótlása néhány hónap leforgása alatt megtörténhetik. A zománcfedényiparra nézve annál nagyobb jelentőségű ez az ügy, mert tudvalevően Ausztriában hasonló módon folyik a fémáru rekvirálása; az osztrák gyárak tehát, amelyek eddig Magyarországra is exportáltak, kizárólag az osztrák szükséglet fogják fedezni és a magyar iparra hárul az az örömdetes köteletség, hogy a magyar szükségletet annak egészében kielégítse. A magyar vaskereskedők lelkes munkakészsége és a magyar közönség hazafiasága bizonyára lehetővé fogja tenni, hogy hadvezetőségünk még a szükséges és remélt időnél is sokkal rövidebb idő alatt jut majd a fémek hirtokába és nem fog ellenségeinknek az az álma teljesülni, hogy fémkészletünk kifogy és ágyulózunk meggyengül.

— **Kérelem.** A háború már 15 hónapja tart. Nemsokára belépünk a második háborus télbe. Az elmúlt tél szenvedéseit mindenki ismeri; a derék harcosok saját nehéz tapasztalataikból, az otthon maradtak fájt szívükön keresztül. Enyhítsük, a hogy lehet a kegyetlen tél borzalmaát. A Vörös Kereszt varroda egy éve folytatja szerény munkálkodását. Most is ki akarja venni a maga részét új nyomorúságok enyhítésében. Szeretettel kérjük fel a nemesszívű közönséget, aki minket mindenkor igaz jóakarattal támogatott; nyissa ki újra a szívet, nyújtsa újból kezét a szenvedők, a mi védő, hű, derék fiaink felé. Kérünk meleg holmit, alsó ruhát, pénzübeli adományokat. A legesekegyebb adományt is hálával szívvel fogadjuk el. A jó Isten áldja meg a szerető, irgalmas szíveket. A Vörös Kereszt varroda, Zrínyi utca Bobus-palota.

— „17-27.” A következő levelet kaptuk: Isten tisztelt szerkesztő ur! Hivatkozással a szeptember 22-iki számban megjelent 17-27 című közleményre vonatkozólag kérem b. lapjában közölni, hogy fértim kimenőt a kórházból azért nem kaptam mert első nap reggelig maradt távol, holott csak estig volt engedélyem kimaradásra. Eme kimaradás következménye volt azután az, hogy fértim kimenőt nem kaptam. Mindezekről nekem tudomásom nem volt és így most kötelességemnek tartom vissza vonni azon panaszomat mintha a kórházparancsnok ur nem méltányolta volna fértim kérelmét, ellenkezésképp meggyőződtem arról, hogy mindenkor a legnagyobb méltánylást mérlegeli a hozzájuttott kéréseket. Bocsánatot kérek igaz tisztelt szerkesztő urtól, hogy ismét alkalmatlankodom egyuttal hálás köszönetet felelni ki, hogy panaszos soraimat magánvárt, és azzal foglalkozni szives volt. Maradtam kérésom megismétlésével kiváló tisztelettel Hoffmann Mórán.

— **Alexander M.,** a lufanfios bűvészmaszter ma délután fél 4 órakor tartja a kultúrpalota díszteremében második ifjúsági előadását.

„Az európai hangverseny“.

(Az aineszi magyar harcosok ujságja. —

Hogyan mulattatják katonáinkat.)

Az Aradi Közlöny tudósítojától.

Arad, szeptember 25

A harcban álló katonák számára a hadvezetés mindenhol külön hadi ujságokat nyomtat és ezek a harctéri lapok, amelyek néha egyszerűen „A... hadsereg tábori lapja“ címet viselik, máskor pedig igazán jól csengő nevük van, beszámolnak a hadieseményekről, a hadsereget érdeklő hírekről. A legérdekesebb ilyen katonai lap talán az *Alpesi Magyar Hadi Ujság*, amelyet az olasz fronton levő katonáink számára a legfelsőbb katonai parancsnokság ad ki Karintiában.

Az olasz fronton, harcban álló magyar vitézeknek szintiszta magyarsággal számol be minden vasárnap a hét eseményeiről pontosan az *Alpesi Magyar Hadi Ujság*, közölve valamennyi harctér eseményeit, az olasz hadszíntéren kitüntetett hősök névsorát, egy-egy kimagasló vitézi tett leírását, harctéri fénykép felvételeket. „Lagujabb hírek“ címen a szombati hírfeljelentést is. Az eleve szerkesztett hadi ujság-egy hónap előtt még humoros képes melléklettel is kibővült *Csáki F.* nevű hadakozó magyar katona a rajzolója a humoros képeknek, amelyeken jóízűen mulatnak a harcban kimerült, de pihenő szórakozásaikban gyermekesen naiv és kiegyényű katonáink. A harctéri humorista legutóbbi rajzában „Európai hangverseny“ címmel az entente toprongyos társaságát és a központi hatalmak jókedvű hármását (a monarchia, Németország és Törökország) állítja szembe hangversenyzve. A rajz mellé *Blüthgen R.* főhadnagy szöveget is szerzett ismert nóták dalmára és a nótát szöveget „b.“ betűs jelzés alatt szerénykedő magyar katona fia öltetesen fordította magyarra.

A felkötött karu lelépett harisnyajú skót kosztümös Anglia így énekel az *Alpesi Magyar Hadi ujságban*:

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7,
Hogy a fene egye meg hát
Német minden U hajóját,
Miért bántja a britét?
Miért bántja a britét?
Hej, Unió, ugrifüles,
Nem látod, hogy minden tenger máris üres?
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7,
Angol hajók elvesztették
Oceánnak csöndes tükrét,
Meglétek a fenekét.

Anglia lábába az Olaszországot ábrázoló „répiccoló“ kapaszkodik és orráig eső csákoja alól kántálja keservesen:

Megállok a keresztutnál,
Ahol nyáron annyi fehér gyopár van.
De szeretnék tovább menni,
Meggihenni a szép Karintiában!
Nem lehet ám: osztrák baka,
Magyar baka előm áll. —
Örülök, ha valamikor
Megállhatok szegény, szegény Rómánál.
Oroszország két mankóval, falábbal fujja a kótából nótáját:

Nem hívlek én vissza!
Igy is megver minket a hármasszövetség,
Akár Miklós atyus, akár te vezetnél.
Isten veled, Miki, szívem szép hercege,
Sohse sírd a szemed miattam véresre —
Ugy sem hívlek vissza!

A rogyos muzsika árnyékában a japáni majom lapul meg és így nótázik:

Bécsi hegyeken fujnak a szelek,
Írt az angol babám sok szép levelet;
Azt írta nekem,
Harcba kell mennem,

Mert a muzsika henger kátyubá rokkant...
Hej, de várhatsz, babám, elvárhatsz,
Míg csak belé nem fáradsz!

De nem maradhat el a koncertből Franciaország sem és a kiebuzott sovány bönakaru gallusai az alpesi magyarok vidítására ezt énekeltek el:

Csak egy sampusz van a világon,
Az is az én drága gyártmányom!
Csodás Champagne, de nagyon szerettelek,
Elhagynom mért kellett Tégedet?

Nikita kövéren és jókedvűen fujja a maga dalát:

Nem loptam én talán soha,
Csak pár birkát a szomszédba,
Mégis rám verik a botot...
Magyar, osztrák de megrakott!

Szerbia nevében Petár király boeskorosan, sánán, botra támaszkodva így siránkozik:

Van nekik, van nekik, van nekik, van,
De nincs nekem, nem lesz nekem,
Rossz az atyus nem ad nekem,
Agyu, — katonája neki sincsen,
Hej, de megvert minket az Uristen!

A társaságot végül a lábait vesztetlen tolokocsiba jutott Belgium királya egészíti ki ezzel a nótával:

Sirassatok engem, orgonavirágok,
A szülőföldemtől mindörökre válok.
Ugy elmegyek messze tőled,
Hirt sem hallok tán felőled
Soha többet.
A koronám bepakolom,
A trónomtól elbucszom,
Isten veled, Belgiumom,
Midörökre.

A kép jobb sarkában pedig ott áll épen, erősen, vidáman a magyar baka, a sisakos német és a fezes török. Egyeséges összetartásukat már azzal is kifejezésre juttatja Blüthgen főhadnagy, hogy egy dalt énekeltek velük ilyen formán:

Fel, fel, vitézek a csatára,
A szent szabadság oltalmára,
Remeg az angol, fut a muzsika,
Pusztul a talján, a rác, a francia.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

H. J. A 19 évesek újratorozásáról szóló hír nem téves, azonban csak Ausztriára vonatkozik, a mi már abból is kitűnt, hogy a hírt Bécsből adták ki.

D. T. Lehetetlen kívánság. Akármilyen érdekesnek találja is a kérdéses közleményt, arról szó sem lehet, hogy azt, a mi egy-két hét előtt megjelent, most egészben, vagy részben újra közöljük.

Egy kisjendi katona levele. Szivesen vesszük a harctéri leveleket, de sohasem kívántuk, hogy azok versben legyenek írva. A haditudósítás — tapasztalatunk már megtanított erre — csak rosszabb lehet attól, ha megverselik.

Sch. L. Azóta már megjelent a hivatalos közlemény, a mely tudatja, hogy október 15-én kell bevonulni. Pótsorozásról ezideig nincsen szó, tehát másként nem juthat a hadseregbe, mint önkéntes jelentkezéssel.

Katona felesége. Második körését is teljesítjük és örülünk, hogy eredményre vezetett közlésünk.

NESTLÉ
CSECSEMŐK
gyermek és lábadozóknak legjobb tápláléka gyomor- és bélbetegségek után.
Mindenkor kapható.
Próbálobozt és tanácsos orvos könyvecskét a gyermeknevelésről díjlanul küld a Nestlé-féle gyermekápolási társaság. Wien I., Biberstrasse 31a.

— Adományok. Az Aradi Polgári Leányiskolai tartalék-kórház sebesültjei részére a következő adományok érkeztek: Pechy Géza 1 kor., Braun Lipót 50 fill., Singer 40 fill., Avram Vazul 1 kor., Avram Tivadar 1 kor., Dede Károly 2 kor., Szemere Kálmán 2 kor., Straus Béla 9 kor., Schossberger 40 fill., Molnár László 4 kor., Keresztény János 60 fill., Ungár Miksa 50 fill., Verebely J. 50 fill., Gyarmathy M. 60 fill., Fürbacher J. 50 fill., Matzky 2 kor., Kell és Krausz 2 kor., Juhász Lajos 5 kor., Neuman Adolf 50 kor., Goldzieher 1 kor., Fuchs Arnold 5 kor., Földes Kelemen 5 kor., Vojtek Kálmán 2 kor., N. N. 50 fill., Weisz Hugó 1 kor., Adler Andor 15 kor., Weisz M. és fia 2 kor., Kohn Ette 1 kor., N. N. 60 fill., B. T. 2 kor., Schwarz S. és fia 4 kor., Sch. H. 1 kor., Hegyi Albert 2 kor., N. N. 1 kor., N. N. 40 fill., Simonffy A.-né 3 kor., N. N. 2 kor., Straus Béla 2 kor., Gábor József 1 kor., Hajós Géza 5 kor., Kara 1 kor., Fischer 2 kor., N. N. 2 kor., N. N. 1 kor., N. N. 60 fill., N. N. 1 kor., Szántay 5 kor., Dr. Metzger M. 10 kor., Ecker Gyuláné 4 kor., A. H. motoros v. 10 kor., Székely 1 kor., Deutsch Gábor 1 kor., Polg. tkp. r.-t. 20 kor., Közp. tkp. r.-t. 20 kor., Mattusek M.-né 2 kor., Aradi Első tkp. r.-t. 30 korona, Aradmegyei takarékpénztár r.-t. 20 korona, Ring Géza 5 korona, Közp. Bank 5 korona, Keresk. Bank 5 kor., Hehs Béla 10 kor., Ipar és Népbank 20 kor., Kell Lajos 3 kor., A Cs. Gazd. Tkp. r.-t. 30 kor., Bing János 5 kor., Just Ferenc 10 kor., Vécsey János 2 kor., Schulz Károly 2 kor., Holzinger J. 2 kor., Bakos Pál 1 kor., Láng 1 kor., N. N. 1 kor., Nagy 1 kor., N. N. 1 kor., Csák 1 kor., Lengyel 1 kor., Dammér K. 1 kor., Erdős Dávid 1 kor., Doboz Zoltán 1 kor., Szabó István 1 kor., Gerő F. 1 kor., Bodroghy Gy. 2 kor., Medveczky Gy. 1 kor., Samu 1 kor., Erdélyi 2 kor., Gátos 40 fill., B. 50 fill., Dr. Bernáth 1 kor., Hítel Dénes 1 kor., Szóke 1 kor., Ungár 1 kor., Dr. Bedeus 3 kor., Tratner Jakab 1 kor., Csery László 1 kor., Bányász Haca 2 kor., özv. Vangyelné 8 kor., özv. Hemmerné 4 kor., özv. Kristyórné 4 kor., Horváth F.-né 4 kor., N. N. 1 kor., N. N. 5 kor., özv. Frinéné 2 kor., Papp I. és K. 1 kor., Fezslér Katinka 2 kor., Fezslér Gitti 2 kor., Karsayné 2 kor., R. B. 1 kor., Sziklay babák 5 kor., Kárpáti Mica 2 kor., Kemerle A. 2 kor., Stoicescu Testv. 2 kor., N. N. 20 fill., N. N. 30 fill., K. L.-né 20 fill., N. N. 20 fill., B. H. 60 fill., I. F. 50 fill., N. N. 20 fill., A. J.-né 1 kor., N. N. 20 fill., N. N. 1 kor., N. N. 20 fill., W. A. 1 kor., N. N. 50 fill., N. N. 50 fill., Sziklayné 5 kor., Joanovics Terka 4 kor., Széll Ernőné 2 kor., L. L. 2 kor., Krummerné 2 kor., Összesen 485 korona 62 fillér.

— Egy veszedelmes kém. Sir Ribert Baden-Powol angol táborok bejárta Németországot, s a legkihívatóbb furfanggal készítette egyes erődökről rajzokat. Világszerte ismert lett ez a dolog, a tábornok könyvet is írt róla, melynek fordítását az *Előre* képes hetilap a 35-ös számától kezdve közli. Külön könyv-alakban is megjelenik rövid időn belül képekkel illusztrálva.

— Előnyös cipő-kiállítás! Temesvári üzletem feloszlata miatt az összehoztam átszállított elsőrendű cipőt rendkívül mérsékelt áron boesájtom áruba. Weinberger János cipőárúháza, Arad, Andrásy-tér 20.

— Iskolatáskák legnagyobb választékban a Fischer Nagyáruházában a Szabadság-téren, gyermekkoszlik és gyermekszékek gyári rak-tára. Legolcsóbb bevásárlási forrás Fischer Aruház. Fénykép kedvezmény. 227

— Fűtsünk papírral! A drága fűtőanyag mellett sokat megtakarítunk, ha a tüzelésnél olcsó hulladék papírt használunk. Ilyen hulladékpapír kb. 50 kilós bálákban csomagolva kapható: bálanként 2 koronáért az Aradi Közlöny kiadóhivatásában.

— A tanítószáz figyelmébe ajánlja Kerpel Izsó dúsan felszerelt tankönyv- és tanszer raktárát. Vidéki rendelések pontosan intézettek el!

— Apróhirdetések az „Aradi Közlöny“ részére felvételnek a Messenger-boy irolában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

— 35 dekás tábori dobozok Kerpelnél.

TANÜGY.

(—) A tanoncok iskoláztatása. Az 1915-16-ik iskolai évben annyi tanterem áll rendelkezésre, hogy az összes fiu- és leánytanoncok beiskolázhatók. A beiratási határidő már letelt, sőt a tanítás az összes osztályokban, tehát a rajzosztályokban is megkezdődött. Miután szigorú kormányhatósági rendelet van arra, hogy minden tanonc köteles az alsófoku ipariskolába járni, felhívjuk a t. mesterek figyelmét tanulók pontos beiskoláztatására, mert ennek elmulasztása esetén szigorú bírságolásnak teszik ki magukat. Az elnökség.

Felelős szerkesztő:
Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.*

Borszéki savanyvizet

Oly időben inni, amikor járványok vannak,

Rendes mindennapi használatra,

Szinte elengedhetetlen feladta annak, aki

Életét, egészségét féltő gonddal védeni akarja!

Kincs az egészség! Vigyázzunk rája!

Igyunk csak csiramentes, természetes szénsavas

Borszéki savanyvizet!

Kapható Aradon mindenütt. 3431

APOLLO

SZÍNHÁZ.

Szeptember hó 26-án, 27-én,
vasárnap és hétfőn

Az évad legkacagtatóbb slágere:

A rípaesfalvi borbély

vidám história 3 felvonásban

Főszereplő:

Oskar Sabó

Vasárnap péntárnyítás 1/3 órákor. Az előadások 3, 1/2, 5, 6, 1/2, 8 és 9 órákor. Hétköznapokon 1/2, 1/3 és 9 órákor kezdődnek.

1921

* Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.

Női

felöltők

ujdonságok és szőrmeárak

„ nagy „
választékban
megérkeztek

György

Menyhért

és Társa

áruházában Arad,
Andrássy-tér 8. sz.

a Minorita templom
bejáratával szemben.

Szabott árak. Telefon 655.

Tessék a címre ügyelni.

Nagyon jutányosan eladok és mintanélküli rendelvényeket átcserelek.

Krämer Soma

Wien, II., Kaiser Josefstrasse 34.

Ajánl elegáns női és férfi fehérneműt, nyakendőt, meleg alsó ruhát, harisnyát, keztyűt, futószőnyeget, mindennemű vásznat, chiffont, barchetot, flanelt, gyapju szövetet öltönyöknek és női kosztümöknek, töltsze szappant és mindennemű illetszereket, kívánatra küld kész tárgyakból utánvételi mellett minta rendelvényt és szövetekből vagy vásznakból mintákat. 8701

Urbán Iván-utca 41. szám

alatt, a katonai barakkok
közvetlen szomszédságában,
egy jóforgalmu

vegyeskereskedés

korlátlan Italméréssel, továbbá

Borona-utca 53. szám alatt

egy jóforgalmu

vendéglő

azonnal átadó.

Mindkét helyen nagyszámu
katonaság lesz elszállásolva.

Bővebbet Reusz Sándor sörak-
tárában, Boros Beni-tér 5. 8652

Költözők

figyelmébe!

villany bevezetéseket,
csillár átszereléseket
jutányosan végez 481

Kalmár József

villanyszerelési vállalata

Arad, Salac-utca 2. sz.

242. Telefonszám 242.

Veszek:

szalonnát,

zsirt,

babot,

hagymát

bármily mennyiségben.

Kalmár Endre

Arad, Árpád-tér 5. 253

670. Telefon szám 670.

Ziffer és Hollós

Weitzer János-u. 11.
(főpostával szemben.)

UNDERWOOD

azonnal és állandóan látható írású amerikai írógép.

ROTARY CYKLOSTYLE

önműködő sokszorosító gép és

Edison-féle diktálógép

kizárólagos lerakata.

Üzemkellék

az összes rendszerű író-számoló- és sokszorosító-géphez, **csakis** elsőrendű minőségben.

COPYING OFFICE

írási és sokszorosítási munkák vállalása.

Javitó műhely

minden rendszerű író-sokszorosító- és számoló gépek részére, a legjutányosabb árban **jótállás** mellett.

Használt írógépek

eladása és kölcsönözése.

Amerikai irodabutor.

Gyors- és gépiró szaktanfolyam.

Miután sikerült egy tömegben

3000

méter

őszi és téli szöveteket

2000

méter

fekete és divat

bársonyt

rendkívül előnyösen beszereznünk.

Saját érdeke,

hogyan őszi és téli szükségletét az olcsóságokról már ismert üzleteinkben szerezzék be mielőbb.

Kész pongyolák már 496 fill.-től
Flanell bluzok már 296 fill.-től

Fekete divataljak már 7.-kor.-tól feljebb.

Elvállaljuk minden szakmába vágó cikkek mérték utáni elkészítését jutányos árban.

Vidékre utányvét mellett gyorsan és pontosan szállítunk.

Tessék mintákat kérni. Tisztelettel:

Marosparti Áruházak

tulajdonosa.

Főüzlet:

Forray-utca gróf Hunyady-palota.

Fiókiüzlet:

Weitzer J.-u. a főposta mellett.

Kérje

ingyen és bérmentve órákról, arany- és ezüstárakról, hangszerekről, fogycsipeszről stb. 4000 képet tartalmazó fényképtárcát.

Első öragyár: Konrad János és k. udy. szállító, Brax 1100. sz. (Csehország.)

Nivel horony-óra K 8.50, jobb E. 4.20, O-órát 10.-re, óra K 4.50, szíjfelhoronyóra K 5.-, háború-óra K 6.50, ruházati-óra K 8.50, ezüst-óra K 24.50, pára-óra K 2.50, lab-óra K 3.40. 3 év. jótállás. — Székhely: utanyvétel. Kockázat nincsen! Kiszáradás megengedve vagy pénz vészta. 576

BENOID

világításhoz

megielelő

BENSOL-preparátumot

100 kilogrammonként 170 koronáért szállítunk teljes felelősség mellett.

Elekes és Társa

okl. gépészmérnökök

Budapest, 3641

VI., Eötvös-utca 44.

Telefon 102-24.

Ertesítjük a n. é. közönséget, hogy az összes őszi és téli

cipők

már megérkeztek.

Kérjük a címre ügyelni és üzletünket nem összetévesztetni.

Cipő Tőzsde

Apollo mozi mellett.

Tekintse meg kirakatainkat. Eladás nagyban és kicsinyben. 3401

MUST

kb. 30 hektó Ópáloson a 24-es kapunál

eladó.

Erdeklődők forduljanak

Arad,

Urbán Iván-u. 17. sz. alá.

Legelősebb bevásárlási forrás Aradon

Singer Sándor

üzletében,

József főherceg-ut 1. sz.

Gyermekjátékok,

Diszmi-árak,

Bőr ridikülök,

Női harisnyák,

Férfi harisnyák,

Keztyű és

zsebkendők,

Villanyos zseblámpa

és öngyújtók,

Nadrágtartó és

harisnyatartók

Tükör és

üvegvázak.

3641

A legjutányosabb árban szerezhetők be

Singer Sándor

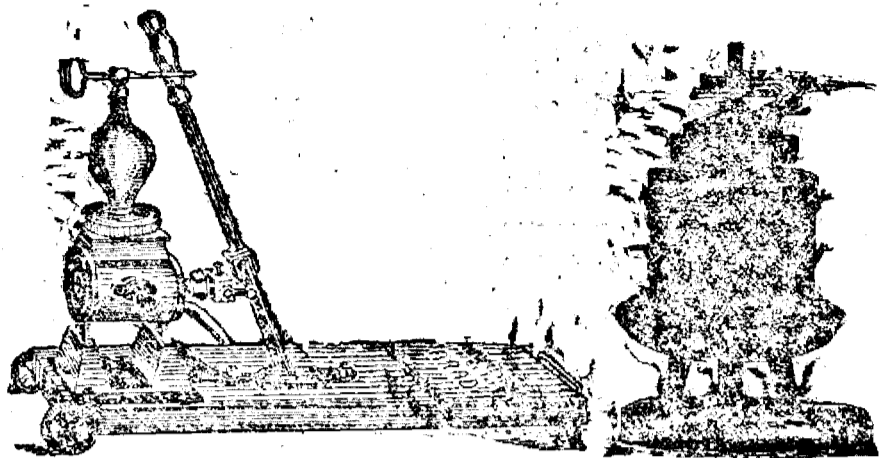
üzletében Aradon,

József főherceg-ut 1.

(a városházával szemben.)

Kovács Soma és Társa, Arad

szőlészeti és gazdasági gépek, műszaki áruk gyári raktára.

Borszivattyúk. Szőlőszűzők. Szőlősejtők. Bogyozók. Mézga-
tömlők. Motorok. 3662

A halmági uradalomban bérelt területre elvállalok még

1000 drb sertést makkoltatásra.

Érdeklődők sziveskedjenek alulirt felügyelőséghez Kisjenőre fordulni.

A kisjenői főhercegi uradalom haszonbérlete p. t. gazdasági felügyelősége.

3670

Árverési hirdetmény.

Mocsáry Pál bér gazdaságában Borossebesen (Aradmegye), bérletförlhagyás miatt

október hó 10-én és következő napon délelőtt 10 órakor

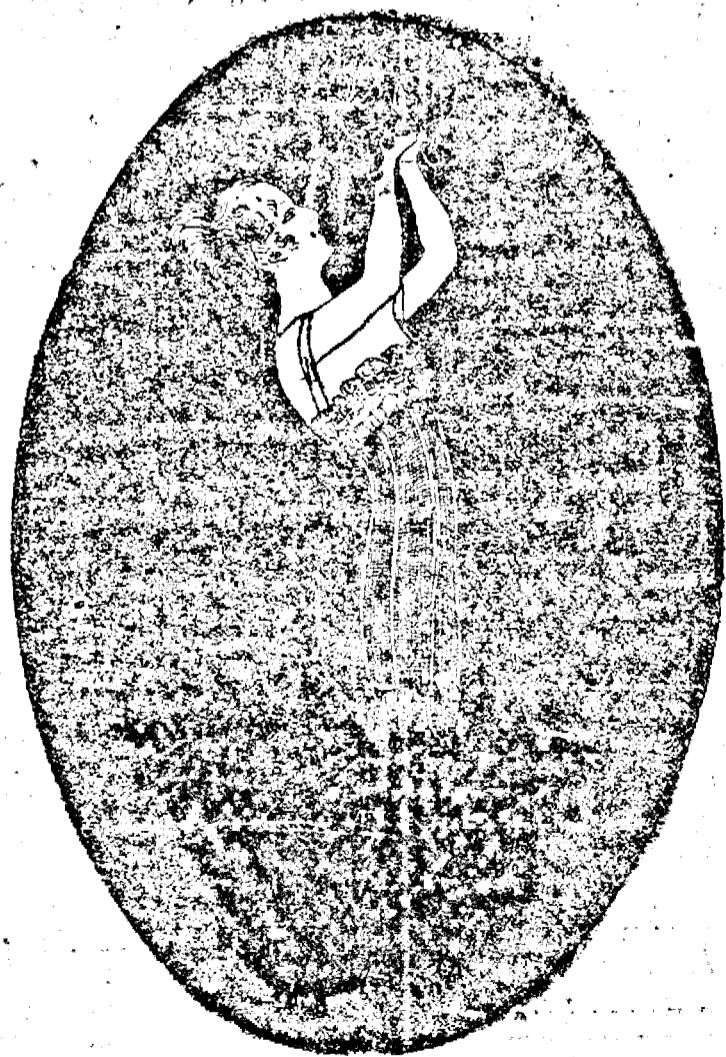
kezdődőleg önkéntes árverést tart.

Eladásra kerülnek mintegy:

- 160 darab fehér jármos ökör,
- 160 „ növendék fehér és tarka mārha 1 és 3 év között,
- 100 „ gulyabeli tehén,
- 30 „ simenthali tarka fejős tehén,
- 3 „ magyar törzsbika,
- 12 „ növendék magyar bika,
- 30 „ elsőrendű belga igás ló,
- 1 „ belga mén,
- 20 „ félvér igás ló,
- 6 „ hintós ló,
- 30 „ félvér és belga csikó,
- 1 „ Makláren-féle magánjáró gőzeke, továbbá szénaprések, cséplőgépek, hintók, kocsik, szekerek és minden egyéb gazdasági gépek és felszerelések,

Vasutállomás Borossebes. Aradról legcélszerűbb a reggeli 7 órás vonattal indulni. Kikiáltási áron alól az eladásra kerülő állatok eladatni nem fognak.

Neustadt és Herzog fűzőkészítők Arad, Salacz-u. 1. sz. Főzlet: Budapest, V., Bécsi-u. 9.

Ugy az aradi, mint a vidéki hölgyközönségnek szives tudomására hozzuk, hogy cégünk egyik főnöknője az őszi fűző- és melltartó rendelések személyes elkészítése céljából Budapestről ideérkezett s magával hozta a legújabb fűző- és melltartó újdonságokat. :-:

Kérjük nagyrabecsült vevőinket, hogy szükségletüket mielőbb megrendelni sziveskedjenek. Minden igyekezetünkkel azon fogunk lenni, hogy a legkényesebb igényeket is kielégítsük.

3687

Visolet előtt.

!!! JUNO !!!

melltartó, a jelenkor csodája
Minden hölgynek nélkülözhetetlen
Elismerések és köszönőlevelek a
legmagasabb körökből. :-: :-:

Visolet közben.

Kizárólag cégünk készítménye.

— Védjegy 30037. Védjegy. —

Divatos Fűzők és különlegességek

ugy készen, mint
méret után a leg-
jobbak készülnek
638

Pilez Irma
fűzőkészítőnél
Arad, Deák Ferenc-u. 6. sz.

Apró hirdetések.

INGATLAN.

Székesut községe
és a vasúti állomástól 10 percre fekvő 8 szobás urilakás és gazdasági épületekkel ellátott 110 kat. holdnyi egy tagban fekvő birtok, esetleg élő és holt gazdasági felszereléssel, őszi vetésre kellőleg előkészítve, jutányos áron eladó. Bővebben értekezhetni Fehér Lajos földbirtokosnál Székesut, Temes megye. 3735

Eladó ház,

a mai viszonyok mellett is bekebelezett tartozások átvállalásán felül, igen kevés készpénzzel megvehető. Cim a kirdóhivatalban. 2055

KÜLÖNFÉLE.

Ellenőrső pénztárakat
és írógépeket jótállás mellett javít Schmotzer és Bodaár műszerészek. Perényi-utca 6. Telefon 888. Ugyanott elsőrendű üzem kellékek raktáron. 3175

**Cognac,
Likörök,
Szilviorium,
Törkölypálinka,
Tea és Rum**
jutányos áron kaphatók:
**Körösvölgyi Pálinkaraktár,
Lloyd-palota.** 850

Garai Károly

vas- és rézbutor készítő
ARADON,
Asztalos Sándor-utca 1-5.

Ajánlok: Vas- és rézbutorokat, sodrony ágybetéteket, sodrony kocsiléseket, gyermekágy és gyermek-kocsikat, réz-karnisokat, mosdó-asztalokat felszerelve, összecsinálható ágyakat és madracokat. Szállodal és kávéházi, kórház és intézetek barendezését. Elvállalok minden szakmába vágó munkát a legjutányosabb árak mellett. Vidéki megrendeléseket pontosan eszközlök. 801

Saját termésű, kitűnő, tisztán kezelt magyarádi 6- és pecsenye

borok

ugy nagyobb mennyiségben, valamint palackokban kaphatók

Winter Adolf
ügyvédnél Aradon, 2110
Deák Ferenc-utca 40. szám.

Ügynökök, házalók

hölgyek is saját számlára sokat kereshetnek minden nyelven himszett ujszerű hadi emiélképöknek eladásával paspartuval, vagy szép keretben. Kivánatra dírokt szétküldés. Nagykereskedőknek megfelelő árengedmény. H. Brüll, Wien IX, Lichtensteinstrasse 134. 8885

Uj üzlet.

ÉRTESSÍTÉS.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására adni, hogy

Aradon, Andrássy-tér 8. sz. alatt

(Minorita templommal szemben) egy a mai kor igényeinek megfelelő élelmiszer, csemege, gyümölcs és vágott baromfi 3678

üzletet nyitottam.

Sült baromfi este 6 órától kapható. — Az üzlet nyitva reggel 7 órától este 9 óráig. — A t. közönség szives pártfogását kéri a tulajdonos.

Kérem üzletem szives megtekintését!

: : Tessenék próbarendelést tenni! : :

Idei papirhéju

száraz, egészséges

diót vesznek

október—decemberi szállításra havonta 10 waggont. Legelőcsőbb ajánlatot kisebb mennyiségre is; mintát kér

Singer Emil

Budapest, gabonatözsde. 8780

**Női
modell kalap
ujdonságok.**

Már megérkeztek a legújabb kasirozott bársony és fehér filz kalapok nagy választékban. Vidékre viszonteladóknak választékot küldök. Férfi kemény és puha divatkalapok nagy raktára. Kalapátalakítások, festések és tisztítások a legújabb modellek után elvállaltatnak. Teljes tisztelettel

Bittenbinder Konrád

első aradi villanyerőre berendezett kalap-gyártás
Arad, Deák Ferenc-utca 42.
A Fehér Kereszt-tel szemben.
Minden vasárnap délután este 8 óráig kalapkiállítás az üzletben. 2919

Megnyilt a nyiregyházi krumplicsarnok!

Valódi nyiregyházi vetni való burgonya kapható kizárólag

Spielmann Albertnél

Aradon, Karolina-utca 5. szám alatt, jobbra az udvarban.

Elárusítás kicsinyben és nagyban a legelőcsőbb árban. 8729

Szöllőkaró.

Elsőrendű hasított száraz tölgyfa szöllőkaró, 6 és 7 láb hosszúságban, bármely állomásra megrendelhetők: 3718

Holländer Ig. és Fia.

Jóminőségű száraz

burgonya

mmérsája 14 koronáért,

friss hal

kg-ja 2 korona 60 fillérért és gyümölcskosarak kaphatók

Luttwák Józsefnél

Asztalos Sándor-u. 8. 221

Friss juhhus,

mely pótolja és sokkal olcsóbb mint a marhahus, eleje kg-ként 2 kor. 80 fillér, hátulja 3 koronáért naponta kapható

Krämer Sándor

mészáros és hentesnél,
Ferenc-tér 6. 3789

Apró hirdetések.

LEVELEZÉS.

Szókének

levele van a kiadóhivatalba. H. 3714

„Evasi gyopár 10.”-nek

levél ment a kiadóba, kérem azt átvenni. 3781

ALKALMAZÁST KERES.

Erziehlerin

sehr intelligentes Mädchen sucht Stelle. Briefe erbeten unter „Wienerin“ an die Administration 3724

Gazdatiszt

sok évi tapasztalattal bír, erélyes, intézői állást keres. Szíves megkeresések a Messenger Boy vállalatához intézendők. (Deák F.-u. 8.) 3693

Budapesti masszírozónő

házakhoz ajánlkozik hölgyeket masszírozni és tyukszemét vágni. Cím József főherceg-ut 18. ajtó 8. 3706

Mindennemű

másolási munkát, főkönyvek lezárását vállalom. Cím a kiadóban. 3710

Jegyzői irodában

16l évig gyakorolt nő, Aradhoz közel jegyzői irodába ajánlkozik. Cím a kiadóban. 3709

Ügyes bejárónő

a délelőtti órákra bejárónőnek ajánlkozik. Cím Muesi Berta Virág-u. 7/b. 3695

Cukor őrlést

elvéllal mm.-ként 3 koronáért az Első Aradi Piskótagyár Arad, Gr. Tisza István-ut. 3560

36 éves hadmentes férfi

raktárnoki vagy felügyelői állást keres, szerény fizetési igényekkel. Cím a kiadóhivatalban. 3614

A kertészet

minden ágában jártas nő keres október 1-re állást keres. Véhes József Seprős. (Arad m.) 3679

ALKALMAZÁST NYER.

Keresek

október 15-iki belépésre egy a háztartás minden ágában jártas háztartásvezetőt, fizetési feltételek alábbul címre küldendők: Fehér Lajos földbirtokos Székesut, Temesmegeye. 3726

Oktober 1-re

vagy azonnalra magyar német és román nyelvet beszélő ügyes divatterkereskedő felvétetik. Bővebbet Angele Mátyás divatruházában Szabadság-tér. 3712

Fiatal

papirkereskedő segéd azonnali belépésre kerestetik. Ajánlatokat fizetési igényeik megjelölésével, Jámber Antal papirkereskedő Arad, kér. 3629

Kerestetik egy rütyő,

ki jártas a léglítésben. Cím a kiadóhivatalban. 3658

Egy jóerközlő fiú

pék tanulóknak felvétetik Martin-csek sütődében, Gróf Tisza István-ut 38-40. 3675

Mindenes szakácsnét

jó bizonyítványokkal, keres elsejére Wagner tanár, Erzsébet-körut 10. sz. 3691

OKTATÁS.

Német kisasszony

délelőtt és délután egy szabad órával rendelkezik, mely időre tanítványt elfogad. Cím a kiadóhivatalban. 3702

Engel keresk. szaktanfolyama

(Lázár Vilmos-u. 2.)

Oktober 1-én kezdődő új 3-4 hónapos tanfolyamra hölgyek részére beiratkozások már előjegyeztek. Teljes és alapos kiképzés keresk. vállalati és ügyvédi irodák részére. Mérsékelt tandíj, díjtalan állás-közvetítés. 3721

Magántanulók

(bejárók v. bentlakók) felelősséggel előkészítetnek, összevont vizsgálatokra is. Izr. flunternátusban Arad, Chorin Áron-u. 1. 3469

LAKÁST KERESNEK.

Keresünk

azonnalra két butorozott szobát konyha használatával Poros Béni-tér közelében. Kornis Zsigmond és Márton. 3711

KIADÓ LAKÁS.

Egy

csinosan butorozott különbejáratú szoba kiadó, Zoltán-utca 2 szám. 3729

Két 3 szobás

lakás, fürdőszobával és villanyvilágítással azonnal kiadó Teleky-utca 24 sz. 3782

Modern

földszintes háromszobás utcai lakás nyolcban festve november 1-re nagyon olcsó árban kiadó. Lakásnyilv. Iroda Deák Ferenc-utca 8. telefon 816. 3768

Kétszobás

utcai modern butorozott lakás, konyhával november 1-re kiadó Lakásnyilvántartási Iroda. 3692

Egy

elegánsan butorozott, központi fűtéssel ellátott szoba, urinőnek kiadó. Ugyanott egy gáz resó eladó. Cím a kiadóhivatalban. 3705

Modern

négyszoba, előszobából álló parkettázott földszinti lakás (egyik utcai szobába lépcsőházból külön bejárat) villany, gázberendezéssel, Török I.-u. 1/b. új házban november 1-ére kiadó. 2647

2 utcai

elegánsan butorozott szoba előszobával, villanyvilágítással és fürdőszoba használatával kiadó Dessz-utca 4/c. 3720

Egy

különbejáratú lépcsőházi utcai szoba, előszoba és villanyvilágítással október 1-re kiadó Simonyi-utca 2. 3728

Egy háromszobás

utcai lakás H. emeleten minden mellékhelyiséggel november 1-sejé-től jutányos árban kiadó. Bővebbet Batthyány-u. 32. sz. Kohn bádogos irodájában. 3632

3-4 és 5 szobás lakások

nyolcban festve, minden hozzátartozó kényelmes mellékhelyiséggel, irodának is alkalmas, azonnalra kiadó Hasszinger-u. 5. Ugyanott több pince raktárnak kiadó. 3081

5 szobás utcai

elsőemeleti lakás szép fekvésű új házban és egy 3 szobás másodemeleti udvari lakás minden komforttal és mellékhelyiségekkel együtt, azonnal Petőfi-utca 10. szám alatt kiadó. Bővebbet a ház-mesternél.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

170 hektóliter

1918. évi sajtát termésű kitűnő minőségű zöldfehér fajbor eladó Benke Gedeonnál, Dorosma központ. 3704

Új hordó eladás

25. drb. 12-15 hektós, és 50 drb. transport hordó eladó. Ditrich Ferencz világos. 3707

Egy alig használt

eredeti Viktória varrógép férfi szabóságához eladó. Aranykőz-u. 1. sz. Ugyanott egy ébenfa ezüstnyelű, finom sítapácsa is eladó. 3708

Eladó

2 kisebb, egy nagyobb fajta keveset használt kitűnő fűtőképeségű Meldinger-kályhák. Megtekinthető Zöldy Kálmán, Simonyi-utca 8. 3728

Más

kilója 1.90 fillérért kapható Ujmalakán, Baros Ferenc-u. 7. sz. 3783

Egy

jókarban levő hálószoba butor eladó Borona-u. 4. 3727

Egy fehérszőrű

buldog kölyök kutya eladó. Cím a kiadóban. 3718

Zsákok

lisztállításra alkalmasak eladók, Batthyány-u. 5. sz. alatt. Értekezni 12-1 kört. 3717

Eladó

egy alig használt, teljesen jókarban levő összecukható gyermekszék és egy rövid férfi bunda. Andrásy-tér 25., I. em., 29.

Papirszalvéta

1000 darab 5 koronáért kapható Pichler Sándor papirkereskedésében, Szabadság-tér. 781

Citrom

olcsóbb mint a piacon, legfinomabb körtét, szőlőt és más gyümölcsöt ajánlok. Gáller Anna, Deák Ferenc-utca Fehér Kereszt épület. 3335

Lack

1 pántos cipő párja K 8, bársony pántos K 8, chewa 1 pántos K 11, bársony fűzős regatta K 11, bársony gombos regatta K 11, lack 1915. divat, 2/3, Tango K 10. Cipő Tózsda, Apolló mozi mellett. 3405

Eladó.

Stráfkocsi, kézi 4 kerékű és 2 kerékű kocsik, használt bőr hajtószijak, 25m/m. 40 m/m. szélesek, tűsifa hasítógép kocsira szerelve, egy négykerékű vaskocsi gép alá való, egy cserép és egy Meidinger-kályha, takaréktűzhely alkatrészek, csiszolt áru szerszámok és szerzők, lakatosnak valók, külön-külön is eladtnak. Fácán-utca 6. szám. 3602

Automobil

6 ütéses üzemképes, ugyszintén két hajtókocsi, és egy landauer jutányosan eladó. Roth butorüzletében. Érdeklődés 1/2, 12 és 2 között. Asztalos Sándor-utca. 3658

Lemezpapír

(Pappendekli) hulladék 80-100 kilós bálákba préselve. Fűtőanyag-nak igen alkalmas 4 koronájával kapható ingusz dobozgyárban Deák Ferenc-u. 20. 3682

Eladó

elegáns uri szobaberendezés, finom bõrgarnitúra, csillárok, hálószoba, ebédlő butorok, Wesselényi-utca 23. 3666

Egy

transzmissio acéltengely 7 1/2 mtr. hosszú és szíjak eladók, ingusz dobozgyárban. 3681

Egy modern

ebédlő- és hálószoba berendezés, alig használt állapotban, jutányosan eladó. Bővebbet: csendőrös, Óthalom. 3686

40 lóerjű

Dysl motorhoz egy ügyes gépész kerestetik. Bővebbet Gantner Jánosnál, Tövisgyháza, u. p. Zimánd-utca. 3688

Vessék

uraktól levetett férfi ruhát, utazó városi bundát, valamint használt butorokat a legmagasabb árban. Bleier Ignác, Szent Pál utca 12. 3085

ÜZLETEK.

Női kalap-üzlet

craládi okok miatt sürgősen átadó, esetleg az áru és berendezés is. Ugyanott egy jömeneteltű előnyomda is eladó. Cím a kiadóhivatalban. 3715

Nagyvendéglő üzlettel

nagyobb községben, ahol sok katonaság van, betegség miatt átadó. Ajánlatok „Nagyvendéglő” jellegre a kiadóba küldendők. 3716